Studiemateriaal van de Socialistiese Partij

Mao Tsetoeng

over de tegenstelling

MAO TSE-TOENG

OVER DE TEGENSTELLING

VOORWOORD VAN DE UITGEVER

Deze Nederlandse vertaling van *Over de Tegenstelling* is gebaseerd op de Chinese tekst, vervat in de tweede uitgave van de *Keuze uit de Werken van Mao Tse-toeng*, Deel I, uitgegeven door De Volksuitgeverij, Peking, in Juli 1952.

Deze filosofische verhandeling werd tesamen met *Over de Praktijk* in Augustus 1937 geschreven, met hetzelfde doel: de ernstige fouten van het dogmatisme, dat toen in de Partij bestond, te bestrijden. Oorspronkelijk werd ze gegeven als lezing op de Anti-Japanse Militaire en Politieke Academie te Jenan. Toen ze bij de *Keuze uit de Werken van Mao Tse-toeng* werd gevoegd, heeft de schrijver er bepaalde toevoegingen bij gemaakt, gedeelten er uit geschrapt en gedeelten herzien.

De Commissie voor de Publicatie van de *Keuze uit de Werken van Mao Tse-toeng*,
Centraal Comité van de Communistische Partij van China

DE WET van de tegenstelling in de dingen, dat wil zeggen de wet van de eenheid van tegendelen, is de meest fundamentele wet in de materialistische dialectiek. Lenin heeft gezegd: "In de eigenlijke zin is de dialectiek het onderzoek van de tegenstrijdigheden in het wezen van de voorwerpen zelf."[1] Lenin noemde deze wet dikwijls het wezen van de dialectiek; hij heeft haar ook de kern van de dialectiek genoemd.[2] Wanneer we deze wet bestuderen, zijn we dus wel genoodzaakt een lange reeks onderwerpen en een groot aantal vraagstukken van de filosofie aan te roeren. Als we al die vraagstukken kunnen ophelderen, zullen we tot een fundamenteel begrip komen van de materialistische dialectiek. Die vraagstukken zijn: de twee wereldbeschouwingen; de algemeenheid van de tegenstelling; de bijzonderheid van de tegenstelling; de voornaamste tegenstelling en het voornaamste aspect van een tegenstelling; de identiteit en de strijd van de aspecten van een tegenstelling; de rol van het antagonisme in de tegenstelling.

Grote belangstelling is er bij ons gewekt voor de kritiek, die er in de afgelopen jaren door filosofische kringen in de Sowjet-Unie geleverd werd op het idealisme van de school van Deborin. Deborin's idealisme heeft een zeer slechte invloed gebracht in de Communistische Partij van China, en toegegeven moet worden dat de dogmatische denkwijzen in onze Partij iets te maken hebben met de stijl van werken van deze

school. Het uitroeien van dogmatische denkwijzen moet dan ook op het ogenblik het voornaamste doel van onze filosofische studies zijn.

I. DE TWEE WERELDBESCHOUWINGEN

In de geschiedenis van de menselijke kennis zijn er altijd twee opvattingen geweest over de ontwikkelingswetten van de wereld: de metafysische opvatting en de dialectische opvatting, die twee onderling tegengestelde wereldbeschouwingen vormen. Lenin heeft gezegd: "De beide fundamentele (of de beide mogelijke? of de beide in de geschiedenis waar te nemen?) opvattingen van de ontwikkeling (evolutie) zijn: ontwikkeling als verkleining en vergroting, als herhaling, *en* ontwikkeling als eenheid van tegenstellingen (splitsing van het één-zijnde in elkaar uitsluitende tegenstellingen en de wederzijdse betrekkingen tussen deze)."[3] Lenin doelde hierbij op deze twee verschillende wereldbeschouwingen.

Gedurende een zeer lange periode in de geschiedenis zowel in China als in Europa maakte de metafysica deel uit van de idealistische wereldbeschouwing en nam een overheersende plaats in het menselijk denken in. In de begintijd van de bourgeoisie in Europa was het materialisme ook metafysisch. De marxistische materialistisch-dialectische wereldbeschouwing kwam op, omdat de sociale economie in vele Europese landen het stadium van het hoogontwikkelde kapitalisme was binnengetreden, omdat de produktiekrachten, de klassenstrijd en de wetenschappen zich alle ontwikkeld hadden tot een peil

dat in de geschiedenis nog niet was voorgekomen en het industriële proletariaat de grootste drijfkracht was geworden in de historische ontwikkeling. Toen kwam onder de bourgeoisie, naast een openlijk beleden, uiterst schaamteloos reactionair idealisme ook vulgair evolutionisme op als verweer tegen de materialistische dialectiek.

Zowel de metafysische wereldbeschouwing als de wereldbeschouwing van het vulgaire evolutionisme bekijken de wereld van een geïsoleerd, statisch en eenzijdig standpunt. Ze zien alle dingen ter wereld, hun vormen en soorten, als voor altijd van elkaar geïsoleerd en voor immer onveranderlijk. Als er sprake is van een verandering, dan heeft die slechts de betekenis van een vermeerdering of vermindering in hoeveelheid of een verplaatsing in de ruimte. Bovendien ligt de oorzaak van zo'n vermeerdering of vermindering of van zo'n verplaatsing niet in de dingen zelf, maar daarbuiten, d.w.z. ze worden door uitwendige krachten voortbewogen. Metafysici zijn van oordeel, dat alle verscheidenheid van dingen in de wereld, zowel als de kenmerken van die dingen, onveranderd zijn gebleven vanaf het ogenblik dat ze ontstonden. Elke verandering daarna is slechts een kwantitatieve uitzetting of inkrimping. Ze zijn van mening dat een ding voor altijd slechts kan worden gereproduceerd in hetzelfde ding en dat het niet in iets anders kan veranderen. In hun ogen kan men kapitalistische uitbuiting, kapitalistische concurrentie, de ideologie van het individualisme in de kapitalistische maatschappij enz., allemaal terugvinden in de slavenmaatschappij van de oudheid en zelfs in de primitieve

maatschappij, en ze zullen altijd zonder enige verandering blijven bestaan. Ze zoeken de oorzaken van de maatschappelijke ontwikkeling in omstandigheden buiten de maatschappij, zoals geografie en klimaat. Ze zoeken naïef buiten de dingen zelf naar de oorzaak van hun ontwikkeling, en verwerpen de theorie die aangevoerd wordt door de materialistische dialectiek, dat het de tegenstellingen binnen de dingen zijn, die hun ontwikkeling veroorzaken. Daarom kunnen ze de verscheidenheid van de hoedanigheden van de dingen niet verklaren, en evenmin het verschijnsel dat de ene hoedanigheid in de andere verandert. In Europa bestond deze denkwijze als mechanistisch materialisme in de zeventiende en achttiende eeuw, en als vulgair evolutionisme aan het eind van de negentiende eeuw en het begin van de twintigste eeuw. In China werd de metafysische denkwijze, dat "de Hemel niet verandert, en de Weg ook niet verandert"[4] gedurende lange tijd ondersteund door de tot verval geraakte feodale heersende klassen. En het uit Europa in de afgelopen honderd jaar geïmporteerde mechanistische materialisme en vulgair evolutionisme kregen de steun van de bourgeoisie.

In tegenstelling tot de metafysische wereldbeschouwing verdedigt de materialistisch-dialectische wereldbeschouwing de studie van de ontwikkeling van de dingen van binnen uit, vanuit de betrekking van een bepaald ding tot andere dingen, en wel zo dat de ontwikkeling van de dingen beschouwd moet worden als hun inwendige en noodzakelijke zelfbeweging, dat een ding in zijn beweging en de dingen er omheen beschouwd moeten worden als in onderling verband met elkaar te staan en op elkaar in te werken. De fundamentele oorzaak van

de ontwikkeling van de dingen ligt er niet buiten, maar er binnenin, in hun inwendige tegenstellingen. Elk ding heeft zijn inwendige tegenstellingen, vandaar zijn beweging en ontwikkeling. Deze tegenstellingen binnen een ding zijn de fundamentele oorzaak van zijn ontwikkeling, terwijl het verband van een ding met andere dingen — hun onderlinge verband en hun wisselwerking — een secundaire oorzaak is. De materialistische dialectiek bestrijdt dus met kracht de theorie van de uitwendige oorzaken of voortstuwing, naar voren gebracht door het metafysische mechanistische materialisme en door het vulgaire evolutionisme. Het is duidelijk dat zuiver uitwendige oorzaken alleen maar kunnen leiden tot de mechanische beweging van de dingen, tot veranderingen in omvang en hoeveelheid, maar dat ze niet kunnen verklaren waarom de dingen op duizend en één manieren kwalitatief verschillend zijn en waarom het ene ding in het andere verandert. In feite wordt zelfs een mechanische beweging van de dingen, voortgestuwd door de een of andere kracht van buiten, ook teweeggebracht door hun inwendige tegenstellingen.

De groei op zichzelf van planten en dieren en hun kwantitatieve ontwikkeling worden hoofdzakelijk bepaald door hun inwendige tegenstellingen. Evenzo is de maatschappelijke ontwikkeling in hoofdzaak niet het gevolg van uitwendige, maar van inwendige oorzaken. Vele landen bestaan onder bijna dezelfde geografische en klimatologische omstandigheden, en toch zijn ze uiterst verschillend en ongelijk in hun ontwikkeling. In een en hetzelfde land vinden geweldige maatschappelijke veranderingen plaats, terwijl er niets is veranderd in de geografie en het klimaat. Het imperialistische Rusland

veranderde in de socialistische Sowjet-Unie en het feodale, geïsoleerde Japan veranderde in het imperialistische Japan, terwijl er geen verandering plaatsvond in de geografie en in het klimaat van deze twee landen. China, dat lange tijd overheerst werd door het feodalisme, heeft de laatste honderd jaren grote veranderingen ondergaan en is nu aan het veranderen in de richting van een nieuw, bevrijd en vrij China; toch heeft er geen verandering plaatsgevonden in de geografie en in het klimaat. In de geografie en het klimaat van de aarde als geheel en in elk deel ervan vinden veranderingen plaats, maar vergeleken met de veranderingen in de maatschappij zijn ze zeer onbetekenend; in het eerste openbaren die veranderingen zich in termen van tienduizenden of miljoenen jaren, terwijl ze zich in de laatste openbaren in luttele duizenden, honderden, tientallen jaren, zelfs in een paar jaren of zelfs maanden (zoals in tijden van revolutie).

Volgens het standpunt van de materialistische dialectiek zijn de veranderingen in de natuur hoofdzakelijk het gevolg van de ontwikkeling van de inwendige tegenstellingen in de natuur. Veranderingen in de maatschappij zijn hoofdzakelijk het gevolg van de ontwikkeling van de inwendige tegenstellingen in de maatschappij, namelijk de tegenstelling tussen de produktiekrachten en de produktieverhoudingen, de tegenstelling tussen de klassen en de tegenstelling tussen het oude en het nieuwe; het is de ontwikkeling van deze tegenstellingen die de maatschappij vooruitdrijft en het proces van de vervanging van de oude maatschappij door een nieuwe in gang zet.

Laat de materialistische dialectiek de uitwendige oorzaken dan buiten beschouwing? Helemaal niet. De mate-

rialistische dialectiek beschouwt de uitwendige oorzaken als voorwaarde voor de verandering en de inwendige oorzaken als de grondslag van de verandering; de uitwendige oorzaken worden werkzaam door middel van de inwendige oorzaken. Bij een geschikte temperatuur verandert het ei in een kuiken, maar er is geen enkele temperatuur die een steen in een kuiken kan veranderen, omdat de grondslagen van de twee dingen verschillend zijn. Er is een voortdurende wisselwerking tussen de volkeren van de verschillende landen. In het tijdvak van het kapitalisme, speciaal in het tijdvak van het imperialisme en de proletarische revolutie zijn de wisselwerking en de wederzijdse beïnvloeding, politiek, economisch en cultureel, tussen de verschillende landen buitengewoon groot. De Socialistische Oktoberrevolutie leidde een nieuw tijdvak in, niet alleen in de Russische geschiedenis, maar ook in de wereldgeschiedenis, en oefende invloed uit op de inwendige veranderingen in alle landen ter wereld, en op een soortgelijke en zelfs bijzonder diepgaande wijze op de inwendige veranderingen in China; deze veranderingen kwamen echter voort uit een inwendige wetmatigheid in die landen zowel als in China.

Twee legers zijn slaags met elkaar; het ene overwint en het andere wordt verslagen: zowel de overwinning als de nederlaag worden door inwendige oorzaken bepaald. Het ene overwint ofwel door zijn kracht of door zijn juiste leiding, het andere wordt verslagen door zijn zwakte of door zijn onbekwame leiding: de uitwendige oorzaken treden in werking door middel van de inwendige oorzaken. In 1927 versloeg de Chinese grote bourgeoisie het proletariaat; ze bracht dat teweeg door het

opportunisme dat er binnen het Chinese proletariaat zelf bestond (binnen de Communistische Partij van China). Toen we dit opportunisme liquideerden, kwam er weer schot in de Chinese revolutie. Later kreeg de Chinese revolutie weer zware slagen van de vijand, omdat het avonturisme in onze Partij opdook. Toen we dit avonturisme liquideerden, ging onze zaak opnieuw vooruit. Aldus, om een revolutie naar de overwinning te leiden moet een politieke partij vertrouwen op de juistheid van haar eigen politieke lijn en de consolidatie van haar eigen organisatie.

De dialectische wereldbeschouwing is, zowel in China als in Europa, reeds in de oudheid opgekomen. Maar de antieke dialectiek had iets spontaans en naïefs; omdat ze gebaseerd was op de maatschappelijke en historische omstandigheden van die tijd kon ze nog niet een doelmatige theorie zijn. Ze kon daarom de wereld niet volledig verklaren, en werd later verdrongen door de metafysica. De beroemde Duitse filosoof Hegel, die in het laatst van de achttiende en het begin van de negentiende eeuw leefde, leverde zeer belangrijke bijdragen aan de dialectiek, maar dit was een idealistische dialectiek. Eerst Marx en Engels, de grote mannen van de actie van de proletarische beweging, brachten een synthese tot stand van de positieve aanwinsten in de geschiedenis van de menselijke kennis en namen vooral kritisch de rationele elementen van de Hegeliaanse dialectiek over, en schiepen de grote theorie van het dialectische materialisme en het historische materialisme — hiermee vond een grote, weergaloze revolutie plaats in de geschiedenis van de menselijke kennis. Lenin en Stalin hebben later deze grote theorie verder ontwikkeld. In China ingevoerd,

bracht deze theorie onmiddellijk geweldige veranderingen teweeg in de wereld van het Chinese denken.

Deze dialectische wereldbeschouwing leert de mens hoofdzakelijk, hoe hij met bekwaamheid de beweging in tegendelen van verschillende dingen moet beschouwen en analyseren, en op grondslag van deze analyse de wegen vindt om de tegenstellingen op te lossen. Dientengevolge is het van de grootste betekenis voor ons, de wet van de tegenstelling in de dingen concreet te begrijpen.

II. DE ALGEMEENHEID VAN DE TEGENSTELLING

Om de uiteenzetting te vergemakkelijken zal ik hier eerst spreken over de algemeenheid van de tegenstelling en dan over de bijzonderheid van de tegenstelling. Er is maar een korte opmerking nodig om de eerste te verklaren, omdat reeds vele mensen de algemeenheid van de tegenstelling hebben aanvaard sinds de grote scheppers en voortzetters van het marxisme — Marx, Engels, Lenin en Stalin — de materialistisch-dialectische wereldbeschouwing hebben gevestigd en de materialistische dialectiek met zeer groot succes hebben toegepast op vele aspecten van de analyse van de geschiedenis van het mensdom en van de natuurlijke historie, op vele aspecten van de veranderingen in de maatschappij en in de natuur (zoals in de Sowjet-Unie); maar er zijn nog vele kameraden, vooral de dogmatici, voor wie het vraagstuk van de bijzonderheid van de tegenstelling nog niet duidelijk is. Ze begrijpen niet dat de algemeenheid van de tegenstelling juist in de bijzonderheid van de tegen-

stelling ligt. Ze begrijpen ook niet van welk een grote betekenis het is voor ons leidinggeven in de verdere ontwikkeling van de revolutionaire praktijk, om de bijzonderheid van de tegenstelling in de concrete dingen waar we tegenover staan, te bestuderen. Daarom moet het vraagstuk van de bijzonderheid van de tegenstelling met speciale aandacht bestudeerd en volledig uitgelegd worden. Aldus, om de wet van de tegenstelling in de dingen te analyseren, beginnen we eerst bij de algemeenheid van de tegenstelling, om daarna met bijzondere aandacht de bijzonderheid van de tegenstelling te analyseren, en tenslotte terug te keren tot de algemeenheid van de tegenstelling.

De algemeenheid of absoluutheid van de tegenstelling heeft een tweevoudige betekenis. De ene is dat de tegenstelling bestaat in het ontwikkelingsproces van alle dingen; de andere is dat in het proces van de ontwikkeling van elk ding van het begin tot het eind een beweging in tegendelen bestaat.

Engels heeft gezegd: "De beweging zelf is een tegenstrijdigheid."[5] Lenin heeft de wet van de eenheid van tegendelen gedefinieerd als "de erkenning (blootlegging) van de tegenstrijdige, *elkaar uitsluitende* tegengestelde tendenties in *alle* natuurverschijnselen en -processen (geest en maatschappij *daarbij inbegrepen*)."[6] Zijn deze meningen juist? Ja, dat zijn ze. De onderlinge afhankelijkheid van de tegengestelde aspecten van een ding en de strijd ertussen bepalen het leven en vormen de drijfkracht voor de ontwikkeling van dat ding. Er is niets dat geen tegenstelling bevat; zonder tegenstelling zou er geen wereld kunnen bestaan.

De tegenstelling is de basis van eenvoudige bewegingsvormen (bijvoorbeeld mechanische beweging) en nog meer de basis van samengestelde vormen van beweging.

Engels heeft de algemeenheid van de tegenstelling in deze woorden uitgelegd:

"Wanneer reeds de eenvoudige mechanische verandering van plaats een tegenstrijdigheid in zichzelf bevat, des te meer de hogere bewegingsvormen van de materie en speciaal het organische leven en zijn ontwikkeling. Wij zagen hierboven, dat het leven juist daarin bestaat dat een wezen ieder ogenblik hetzelfde en toch een ander is. Het leven is dus eveneens een in de dingen en gebeurtenissen zelf aanwezige, steeds zichzelf stellende en oplossende tegenstrijdigheid; en zodra de tegenstrijdigheid ophoudt, houdt ook het leven op, treedt de dood in. Evenzo zagen wij hoe wij ook op het gebied van het denken niet aan de tegenstrijdigheden kunnen ontkomen en hoe b.v. de tegenstrijdigheid tussen het innerlijk onbegrensde kenvermogen van de mens en het werkelijk aanwezig zijn daarvan in louter uiterlijk beperkte en beperkt denkende mensen haar oplossing vindt in de, voor ons althans, praktisch eindeloze opeenvolging van menselijke geslachten in de oneindige voortgang.

. . . De hogere wiskunde (heeft) de tegenstrijdigheid . . . tot een van haar voornaamste grondslagen . . . .

Maar ook in de lagere wiskunde wemelt het al van tegenstrijdigheden."[7]

Ook Lenin legde de algemeenheid van de tegenstelling als volgt uit:

"In de wiskunde: + en −. Differentiaal en integraal.
In de mechanica werking en tegenwerking.
In de fysica positieve en negatieve elektriciteit.
In de chemie verbinding en scheiding van de atomen.
In de sociale wetenschap klassenstrijd."[8]

In de oorlog zijn offensief en defensief, aanval en terugtocht, overwinning en nederlaag, alle tegengestelde verschijnselen. Zonder het een kan het ander niet bestaan. Deze twee aspecten zijn zowel in strijd als verenigbaar met elkaar en vormen het geheel van de oorlog, ze stuwen de ontwikkeling van de oorlog voort en lossen de vraagstukken van de oorlog op.

Elk verschil in opvattingen van de mens moet beschouwd worden als een weerspiegeling van objectieve tegenstellingen. Objectieve tegenstellingen worden in het subjectieve denken weerspiegeld; ze vormen de beweging in tegendelen van opvattingen, ze stuwen de ontwikkeling van het denken voort en lossen onophoudelijk de vraagstukken op, die in het denken van de mens ontstaan.

Binnen de Partij vindt er voortdurend oppositie en strijd tussen verschillende ideeën plaats; ze weerspiegelen in de Partij de klassentegenstellingen en de tegenstellingen tussen de oude en nieuwe dingen in de maatschappij. Als er in de Partij geen tegenstellingen waren en geen ideologische strijd om ze op te lossen, zou er een eind komen aan het leven van de Partij.

Dit punt is dus al duidelijk: zowel in eenvoudige als in samengestelde bewegingsvormen, zowel in objectieve als in ideologische verschijnselen bestaat de tegenstelling algemeen en in alle processen. Maar bestaat de tegenstelling ook in het beginstadium van elk proces? Is er in het ontwikkelingsproces van alles van het begin tot het einde een beweging in tegendelen?

Te oordelen naar de kritiek van filosofische kringen in de Sowjet-Unie, is de school van Deborin van mening dat de tegenstelling niet aan het allereerste begin van een proces verschijnt, maar pas in een bepaald stadium van zijn ontwikkeling. Tot dat ogenblik is daarom de ontwikkeling van het proces niet het gevolg van inwendige oorzaken, maar van uitwendige. Deborin keert op deze wijze terug naar de metafysische theorie van de uitwendige oorzaken en naar die van het mechanisme. Dit standpunt, toegepast op de analyse van concrete problemen, doet zijn school verkondigen dat er in de omstandigheden die er in de Sowjet-Unie bestaan, slechts verschillen, maar geen tegenstellingen zijn tussen de koelakken en de boeren in het algemeen, zodat ze dus volkomen instemt met de mening van Boecharin. In een analyse van de Franse revolutie is ze van mening dat er vóór de revolutie alleen maar verschillen waren, maar geen tegenstellingen binnen de Derde Stand, die de arbeiders, de boeren en de bourgeoisie omvatte. Deze standpunten zijn anti-marxistisch. De school van Deborin begrijpt niet, dat elk verschil in de wereld een tegenstelling bevat, dat verschil juist betekent: tegenstelling. Arbeid en kapitaal hebben al vanaf hun allereerste ontstaan met elkaar in tegenstelling gestaan, hoewel toen die tegenstelling nog niet zo scherp was. Zelfs onder de maatschappelijke omstandigheden die er in de Sowjet-Unie heersen, bestaat er een verschil tussen de arbeiders en de boeren; dit verschil is een tegenstelling, hoewel deze, anders dan die tussen arbeid en

kapitaal, niet verscherpt zal worden tot een antagonisme en de vorm van klassenstrijd aan zal nemen: in de loop van de socialistische opbouw hebben de arbeiders en de boeren een hecht verbond aangegaan, en ze zullen deze tegenstelling geleidelijk oplossen in het proces van de ontwikkeling van socialisme naar communisme. Dit is een kwestie van onderscheid in karakter van de tegenstellingen, geen kwestie van aanwezigheid of afwezigheid ervan. Tegenstelling is algemeen, absoluut, ze bestaat in alle ontwikkelingsprocessen van de dingen en loopt van het begin tot het eind door alle processen heen.

Wat is de verschijning van een nieuw proces? Het is dit: wanneer de oude eenheid en de tegendelen, waaruit deze samengesteld is, plaats maakt voor een nieuwe eenheid en haar samenstellende tegendelen, komt er een nieuw proces in de plaats van het oude. Het oude proces is voltooid en het nieuwe verschijnt. Het nieuwe proces bevat op zijn beurt een nieuwe tegenstelling, en begint de ontwikkelingsgeschiedenis van zijn eigen tegenstelling.

Lenin heeft aangetoond dat Marx in zijn *Kapitaal* een modelanalyse heeft gegeven van de beweging in tegendelen, die van het begin tot het eind door het ontwikkelingsproces van de dingen loopt. Dit is een methode, die toegepast moet worden bij de bestudering van het ontwikkelingsproces van alle dingen. Lenin zelf paste deze methode ook op de juiste wijze toe en hield er zich in al zijn geschriften aan.

"Marx analyseert in 'Het Kapitaal' eerst de eenvoudigste, gewoonste, fundamenteelste, de massaalste, meest alledaagse, miljarden-maal waar te nemen *verhouding* van de burgerlijke (waren-) maatschappij: de

warenruil. De analyse legt in dit eenvoudige verschijnsel (in deze 'cel' van de burgerlijke maatschappij) *alle* tegenstrijdigheden (resp. de kiemen van *alle* tegenstrijdigheden) van de huidige maatschappij bloot. De verdere uiteenzetting laat ons de ontwikkeling (*zowel* de groei *alsook* de beweging) zien van deze tegenstrijdigheden en van deze maatschappij in Σ *) van haar afzonderlijke delen, van haar begin tot haar einde."

Na dit gezegd te hebben, ging Lenin verder: "Dat moet ook de methode van uiteenzetting (resp. van de studie) der dialectiek in het algemeen zijn."[9]

De Chinese communisten moeten deze methode onder de knie krijgen, voordat ze op de juiste wijze de geschiedenis en de tegenwoordige omstandigheden van de Chinese revolutie kunnen analyseren zowel als haar perspectieven kunnen bepalen.

III. DE BIJZONDERHEID VAN DE TEGENSTELLING

Tegenstelling bestaat in het ontwikkelingsproces van alle dingen, en de tegenstelling loopt door het ontwikkelingsproces van elk ding van het begin tot het einde: dit is de algemeenheid en de absoluutheid van de tegenstelling, die we hierboven hebben besproken. Nu zullen we spreken over de bijzonderheid en de betrekkelijkheid van de tegenstelling.

Dit probleem moeten we van verschillende zijden benaderen. In de eerste plaats: de tegenstelling in elke

*) Deze Griekse letter Sigma wordt in de wiskunde gebruikt als aanduiding van de som — Vert.

bewegingsvorm van de materie heeft zijn bijzonderheid. De menselijke kennis van de materie is een kennis van de bewegingsvormen van de materie, omdat er niets anders in de wereld is dan materie in beweging en de beweging van de materie moet bepaalde vormen aannemen. Bij het beschouwen van elke bewegingsvorm van de materie moeten we rekening houden met de punten van overeenkomst, die elke vorm met andere bewegingsvormen heeft. Maar wat vooral belangrijk is en wat de grondslag vormt van onze kennis van de dingen, is dat we rekening moeten houden met de bijzondere eigenschappen, met name met het kwalitatieve verschil tussen de ene bewegingsvorm en de andere vormen. Slechts wanneer we hiermee rekening houden, kunnen we onderscheid maken tussen de dingen. Elke bewegingsvorm bevat in zichzelf zijn eigen bijzondere tegenstelling. Deze bijzondere tegenstelling vormt de bijzondere kwaliteit die het ene ding van al de andere onderscheidt. Dat is de inwendige oorzaak, of, zoals we het ook kunnen noemen, de basis van de duizend en één manieren waarop de dingen van elkaar verschillen. In de natuur bestaan er vele vormen van beweging: mechanische beweging, geluid, licht, warmte, elektriciteit, ontleding, verbinding enz. Al deze vormen zijn zowel afhankelijk van elkaar als dat ze kwalitatief van elkaar verschillen. De bijzondere kwaliteit die elke bewegingsvorm bezit, wordt bepaald door zijn eigen bijzondere tegenstelling. Dit geldt niet alleen voor de natuur maar ook voor de maatschappij en voor het denken. Elke maatschappijvorm, elke denkwijze heeft zijn bijzondere tegenstelling en zijn bijzondere kwaliteit.

De indeling van wetenschappelijke studies is nu juist gebaseerd op de speciale tegenstellingen, die onafscheidelijk verbonden zijn met hun onderwerpen. Dus een speciaal soort tegenstelling dat eigen is aan een bepaalde groep verschijnselen, vormt het onderwerp van een bepaalde tak van wetenschap. Bijvoorbeeld: positieve en negatieve getallen in de wiskunde; actie en reactie in de mechanica; positieve en negatieve elektriciteit in de natuurkunde; ontleding en verbinding in de scheikunde; produktiekrachten en produktieverhoudingen, klassen en klassenstrijd in de sociale wetenschap; aanval en verdediging in de militaire wetenschap; idealisme en materialisme, de metafysische opvatting en de dialectische opvatting in de filosofie enz. — omdat ze alle, ieder voor zich een bijzondere tegenstelling en een bijzondere kwaliteit bezitten, worden ze door verschillende wetenschappen bestudeerd. Zonder de algemeenheid van de tegenstelling te erkennen, kunnen we natuurlijk op geen enkele wijze de algemene oorzaak of de algemene grondslag van de ontwikkeling van de beweging der dingen ontdekken; zonder het bijzondere van de tegenstelling te bestuderen echter, kunnen we op geen enkele manier de bijzondere kwaliteit van een ding bepalen, die van de kwaliteit van andere dingen verschilt, kunnen we niet de bijzondere oorzaak of de bijzondere grondslag van de ontwikkeling van de beweging der dingen ontdekken, kunnen we niet het ene ding van het andere onderscheiden of de grenzen van de terreinen van wetenschappelijke studie afbakenen.

Overeenkomstig de gang van zaken in het menselijk kennisproces: het is altijd een geleidelijke uitbreiding van de kennis van het afzonderlijke en bijzondere ding

tot de kennis van de dingen in het algemeen. De mens kan pas overgaan tot veralgemeningen en hij kan pas de kwaliteiten, die dingen met elkaar gemeen hebben, kennen nadat hij de kwaliteiten kent die eigen zijn aan een groot aantal dingen afzonderlijk. Wanneer de mens zulke gemeenschappelijke kwaliteiten al kent, gebruikt hij deze kennis als gids om verder te gaan met het bestuderen van verschillende concrete dingen die nog niet bestudeerd zijn, of die nog niet grondig bestudeerd zijn, om hun bijzondere kwaliteiten te weten te komen; alleen op deze wijze kan hij zijn kennis over de algemene kwaliteiten aanvullen, verrijken en ontwikkelen, en voorkomen dat die kennis verdort en versteent. Dit zijn de twee kenprocessen: het ene gaat van het bijzondere naar het algemene, en het andere van het algemene naar het bijzondere. De kennis van de mens verloopt altijd op deze cyclische, periodiek terugkerende wijze en met elke cyclus (als deze strikt met de wetenschappelijke methodiek overeenstemt) kan de menselijke kennis vooruit komen en steeds meer verdiept worden.

Onze dogmatici maken hun fouten omdat ze aan de ene kant niet begrijpen dat we de bijzonderheid van de tegenstelling moeten bestuderen en de bijzondere kwaliteiten van de dingen afzonderlijk moeten kennen, voordat we naar behoren de algemeenheid van de tegenstelling en de algemene kwaliteiten van verschillende dingen kunnen kennen; en van de andere kant begrijpen ze niet, dat we, nadat we de algemene kwaliteiten van bepaalde dingen kennen, verder moeten gaan met het bestuderen van die concrete dingen, die nog niet grondig zijn bestudeerd of die pas nieuw ontstaan zijn. Onze dogmatici zijn luilakken; ze weigeren elke nauwgezette studie van concrete dingen, ze denken dat algemene waarheden uit het niets ontstaan en ze veranderen ze in zuiver abstracte formules waar de mensen niet bij kunnen, en ontkennen daarbij niet alleen volkomen de normale volgorde, waarin de mens de waarheid aan de weet komt, maar zetten die bovendien nog op zijn kop. Ze begrijpen ook niet de onderlinge samenhang van de twee processen in de menselijke kennis: van het bijzondere naar het algemene en van het algemene naar het bijzondere; ze begrijpen de marxistische kennistheorie helemaal niet.

Het is niet alleen noodzakelijk om de bijzondere tegenstelling en de kwaliteit die daardoor bepaald wordt, in elk groot systeem van bewegingsvormen van de materie te bestuderen, maar ook om de bijzondere tegenstelling en kwaliteit van elke bewegingsvorm van de materie in elk stadium van zijn lange ontwikkelingsgang te bestuderen. In elke bewegingsvorm is elk ontwikkelingsproces, dat reëel is en niet denkbeeldig, kwalitatief verschillend. In onze studie moeten we op dit punt de nadruk leggen en daar van uit gaan.

Kwalitatief verschillende tegenstellingen kunnen alleen opgelost worden door kwalitatief verschillende methoden. Bijvoorbeeld: de tegenstelling tussen het proletariaat en de bourgeoisie wordt opgelost door de methode van de socialistische revolutie; de tegenstelling tussen de grote volksmassa's en het feodale stelsel wordt opgelost door de methode van de democratische revolutie; de tegenstelling tussen koloniën en imperialisme wordt opgelost door de methode van de nationale revolutionaire oorlog; de tegenstelling tussen de arbeidersklasse en de boeren in de socialistische maatschappij

wordt opgelost door de methode van de collectivisatie en mechanisatie van de landbouw; de tegenstelling binnen de communistische partij wordt opgelost door de methode van kritiek en zelfkritiek; de tegenstelling tussen maatschappij en natuur wordt opgelost door de methode van het ontwikkelen van de produktiekrachten. De processen veranderen, oude processen en oude tegenstellingen verdwijnen, nieuwe processen en nieuwe tegenstellingen komen op, en de methoden om de tegenstellingen op te lossen, verschillen dienovereenkomstig. Er is een fundamenteel verschil tussen de tegenstellingen, die door de Februarirevolutie en de Oktoberrevolutie in Rusland opgelost zijn, evenals tussen de methoden, die werden gebruikt om ze op te lossen. Het gebruik van verschillende methoden om verschillende tegenstellingen op te lossen is een principe, waaraan de marxisten-leninisten zich strikt moeten houden. De dogmatici nemen dit principe niet in acht; ze begrijpen de verschillen tussen de verscheidene revolutionaire situaties niet en begrijpen daarom ook niet, dat er verschillende methoden moeten worden toegepast om verschillende tegenstellingen op te lossen; integendeel, ze aanvaarden voor alle gevallen een formule waarvan ze zich verbeelden dat ze onveranderlijk is en passen die zonder enige soepelheid overal op toe — een handelwijze die de revolutie alleen maar tegenslagen kan berokkenen of een grote warboel kan maken van datgene, wat goed gedaan had kunnen worden.

Om de bijzonderheid van de tegenstellingen in hun geheel zowel als hun onderlinge verband in het proces van de ontwikkeling van de dingen te ontdekken, d.w.z. om de kwalitatieve hoedanigheid van het ontwikkelingsproces van de dingen te ontdekken, moeten we de bijzonderheid van elk aspect van de tegenstelling in het proces te weten komen, anders is het onmogelijk om de kwalitatieve hoedanigheid van het proces te ontdekken: dit is ook een zaak, waaraan we de grootste aandacht moeten besteden bij onze studie.

Een groot ding of een grote zaak bevat in zijn ontwikkelingsproces vele tegenstellingen. In het proces van de Chinese burgerlijk-democratische revolutie bijvoorbeeld zijn er de tegenstelling tussen de verschillende onderdrukte klassen in de Chinese maatschappij en het imperialisme, de tegenstelling tussen de grote volksmassa's en het feodalisme, de tegenstelling tussen het proletariaat en de bourgeoisie, de tegenstelling tussen de boeren samen met de stedelijke kleine bourgeoisie aan de ene kant en de bourgeoisie aan de andere, de tegenstelling tussen de verschillende reactionaire heersende blokken enz.; de situatie is uiterst ingewikkeld. Niet alleen hebben al deze tegenstellingen hun eigen bijzonderheid en kunnen ze niet gelijk behandeld worden, maar de twee aspecten van elke tegenstelling hebben ook hun eigen kenmerken en kunnen ook niet gelijk behandeld worden. Wij, die werken aan de Chinese revolutie, moeten niet alleen de bijzonderheid van elk van deze tegenstellingen begrijpen in het licht van hun geheel, dat wil zeggen vanuit het onderlinge verband tussen deze tegenstellingen, maar ook een studie maken van elk van hun aspecten als het enige middel om het geheel van de tegenstellingen te kunnen begrijpen. Het begrijpen van elk aspect van een tegenstelling wil zeggen, de preciese plaats die elk aspect bekleedt begrijpen, de concrete vorm waarin het zowel tot onderlinge afhankelijkheid als tot

conflict met zijn tegendeel komt, en de concrete middelen waarmee het met zijn tegendeel strijdt, wanneer de twee onderling afhankelijk zijn en toch in tegenstelling tot elkaar staan, zowel als wanneer de onderlinge afhankelijkheid ophoudt te bestaan. De studie van deze vraagstukken is een zaak van het grootste belang. Lenin gaf uitdrukking aan ditzelfde idee toen hij zei dat het meest wezenlijke van het marxisme, de levende ziel van het marxisme, de concrete analyse van concrete omstandigheden is.[10] In tegenstelling tot Lenin's leer geven onze dogmatici zich nooit enige moeite om iets concreet te analyseren, in hun geschriften en redevoeringen geven zij zich over aan een leeg gepraat, zonder inhoud, zo ongeveer als in de "achtbenige verhandeling"[11], waardoor ze in onze Partij een zeer slechte stijl van werken gebracht hebben.

Bij het bestuderen van een vraagstuk moeten we waken tegen subjectivisme, eenzijdigheid en oppervlakkigheid. Subjectivisme bestaat in het niet objectief bekijken van een vraagstuk, dat wil zeggen in het niet bekijken daarvan vanuit een materialistisch standpunt. Hierover heb ik reeds gesproken in mijn verhandeling *Over de Praktijk.*

Eenzijdigheid bestaat in het niet bekijken van een vraagstuk als een geheel. Bijvoorbeeld: het alleen begrijpen van China maar niet van Japan; het alleen begrijpen van de Communistische Partij maar niet van de Kwomintang; het alleen begrijpen van het proletariaat maar niet van de bourgeoisie; het alleen begrijpen van de boeren maar niet van de landheren; het alleen begrijpen van de gunstige omstandigheden maar niet van de ongunstige omstandigheden; het alleen begrijpen van

het verleden maar niet van de toekomst; het alleen begrijpen van het deel maar niet van het geheel; het alleen begrijpen van de tekortkomingen maar niet van de bereikte successen; het alleen begrijpen van de aanklager maar niet van de aangeklaagde; het alleen begrijpen van het ondergrondse revolutionaire werk maar niet van het openlijke revolutionaire werk enz. In één woord: het niet begrijpen van de kenmerken van elk aspect van een tegenstelling. Dit wordt het eenzijdig bekijken van een vraagstuk genoemd. Oftewel: alleen het deel zien maar niet het geheel, alleen de bomen zien maar niet het bos. Op deze manier is het onmogelijk om de methoden te vinden om de tegenstellingen op te lossen, om de taken van de revolutie te vervullen, om het opgedragen werk goed uit te voeren of op de juiste wijze de ideologische strijd in de partij te voeren.

Bij zijn bespreking van de militaire wetenschap zei Soen Woe Tse[12]: "Ken de vijand en ken uzelf, en u kunt honderd veldslagen voeren zonder rampspoed"; hij doelde op de twee kanten in een veldslag. Wei Tsjeng[13] van de Tang-dynastie heeft gezegd: "Het aanhoren van de beide zijden maakt u verlicht, maar het aanhoren van slechts de ene zijde maakt u verblind"; hij begreep ook dat eenzijdigheid verkeerd is. Toch hebben onze kameraden vaak de neiging de vraagstukken eenzijdig te bekijken; zulke mensen komen dikwijls in moeilijkheden.

In *Aan de waterkant*[14] deed Soeng Tsjiang drie aanvallen op het dorp Tsjoe en hij werd tweemaal verslagen, omdat hij onvoldoende bekend was met de situatie en de verkeerde methoden toepaste. Later veranderde hij zijn methoden door eerst een onderzoek naar de situatie in te stellen, waardoor hij op de hoogte kwam van de door

elkaar lopende wegen; hij slaagde erin het verbond tussen de dorpen Li, Hoe en Tsjoe te verbreken en behaalde de eindoverwinning in de derde slag, nadat hij zijn eigen soldaten in het geheim en vermomd het vijandelijke kamp had laten binnendringen, een krijgslist, die overeenkomt met die van het Trojaanse Paard in buitenlandse legenden. Er zijn talrijke voorbeelden van materialistische dialectiek in *Aan de waterkant,* maar deze episode van de drie aanvallen op het dorp Tsjoe kan als het beste worden beschouwd.

Lenin heeft gezegd:

"Om een onderwerp werkelijk te kennen, moeten we het omvatten, alle kanten, alle samenhangen en de 'bemiddelende functies' ervan bestuderen. We zullen dit nooit volkomen bereiken, maar de eis van alzijdigheid is een waarborg tegen fouten en starheid."[15)]

We moeten ons zijn woorden inprenten.

Oppervlakkigheid treedt aan de dag wanneer iemand noch de kenmerken van een tegenstelling als geheel beschouwt, noch de kenmerken van elk van de aspecten ervan, wanneer hij de noodzaak om in het ding door te dringen en nauwgezet de kenmerken van de tegenstelling te bestuderen, ontkent, maar er van een afstand een blik op werpt, en na ruwweg enkele hoofdtrekken van de tegenstelling te hebben opgemerkt, aan het werk slaat om haar op te lossen (antwoord op een vraag te geven, een strijdvraag te beslechten, een taak uit te voeren, een militaire operatie te leiden). Een dergelijke manier van de dingen te doen leidt nooit tot iets anders dan moeilijkheden.

De reden dat onze kameraden die aan dogmatisme en empirisme leiden, fouten hebben begaan, is juist omdat

hun manier om de dingen te bekijken subjectief, eenzijdig en oppervlakkig is. Eenzijdigheid en oppervlakkigheid zijn ook subjectivisme en ze brengen een subjectieve methode met zich mee, omdat, terwijl alle objectieve dingen in werkelijkheid onderling verband met elkaar houden en alle beheerst worden door een innerlijke wetmatigheid, sommige mensen zulke omstandigheden niet weergeven zoals ze zijn, maar alleen maar eenzijdig en oppervlakkig naar de dingen kijken en noch hun onderlinge verband, noch hun innerlijke wetmatigheid kennen.

Bij de beweging in tegendelen in het hele ontwikkelingsproces van een ding moeten we niet alleen acht slaan op de speciale kenmerken van de onderlinge verbindingen en de omstandigheden van de verschillende aspecten daarvan, maar ook op de speciale kenmerken van elk stadium van het ontwikkelingsproces.

De fundamentele tegenstelling in het ontwikkelingsproces van een ding, en de kwalitatieve hoedanigheid van het proces, dat bepaald wordt door deze fundamentele tegenstelling, zal niet verdwijnen voordat het proces geheel voltooid is; maar de toestanden van elk stadium van het lange ontwikkelingsproces van een ding verschillen dikwijls van elkaar. Dat komt, omdat, hoewel de aard van de fundamentele tegenstelling in de ontwikkeling van een ding en de kwalitatieve hoedanigheid van het proces niet veranderd is, de fundamentele tegenstelling tijdens de verschillende stadia van het lange ontwikkelingsproces een steeds toegespitster vorm aanneemt. Bovendien worden van de talrijke grote en kleine tegenstellingen, die bepaald of beïnvloed worden door de fundamentele tegenstelling, sommige scherper, sommige

tijdelijk of gedeeltelijk opgelost of getemperd, en ook dagen er nieuwe op; hierdoor openbaart het proces zich als bestaande uit verschillende stadia. Als we geen aandacht besteden aan de stadia van het ontwikkelingsproces van een ding, kunnen we de tegenstellingen ervan niet op de juiste wijze aanpakken.

Bijvoorbeeld: toen het kapitalisme van het tijdvak van de vrije concurrentie zich ontwikkelde tot het imperialisme, was er geen verandering in het karakter van de twee klassen die in principiële tegenstelling tot elkaar stonden: het proletariaat en de bourgeoisie, of in de kapitalistische aard van de maatschappij; de tegenstelling tussen deze twee klassen werd echter scherper, de tegenstelling tussen het monopoliekapitaal en het niet-monopoliekapitaal ontstond, de tegenstelling tussen de metropolistische landen en de koloniën werd scherper, en de tegenstelling tussen de kapitalistische landen onderling, veroorzaakt door hun ongelijkmatige ontwikkeling, kwam op bijzonder felle wijze tot uiting — het bijzondere stadium van het kapitalisme kwam tot stand, het stadium van het imperialisme. De reden, waarom het leninisme genoemd wordt het marxisme van het stadium van het imperialisme en van de proletarische revolutie, is dat Lenin en Stalin deze tegenstellingen op de juiste wijze hebben uitgelegd en, om deze tegenstellingen op te lossen, de theorie en de tactiek van de proletarische revolutie op de juiste wijze hebben geformuleerd.

Een onderzoek van het proces van de burgerlijk-democratische revolutie in China, die met de Revolutie van 1911 begon, onthult ook verschillende bijzondere stadia. Vooral de revolutie in de periode van haar burgerlijke leiding en de revolutie in de periode van haar

proletarische leiding onderscheiden zich van elkaar als twee zeer verschillende historische stadia. Dat wil zeggen dat de leiding van het proletariaat het voorkomen van de revolutie fundamenteel heeft gewijzigd, een nieuwe rangschikking van de klassenverhoudingen heeft teweeggebracht, de boerenrevolutie geweldig heeft aangewakkerd, een diepgaande revolutie tegen het imperialisme en het feodalisme heeft veroorzaakt, een mogelijke overgang van de democratische revolutie naar de socialistische revolutie heeft doen onstaan enz. Dit alles kon met geen mogelijkheid gebeuren toen de revolutie onder burgerlijke leiding stond. Hoewel er geen verandering was in de aard van de fundamentele tegenstelling van het hele proces, in de anti-imperialistische, anti-feodale, democratisch-revolutionaire aard van het proces (met de halfkoloniale, halffeodale aard als zijn tegendeel), heeft het proces toch verschillende ontwikkelingsstadia doorlopen. Dit geschiedde in de loop van ongeveer twintig jaar, waarin vele grote gebeurtenissen plaatsvonden, zoals het mislukken van de Revolutie van 1911 en het vestigen van het regime van de noordelijke kliek van oorlogsheren, het vestigen van het eerste nationale eenheidsfront en de revolutie van 1924-27, het verbreken van het eenheidsfront en het overgaan van de bourgeoisie naar het contra-revolutionaire kamp, de oorlogen tussen de nieuwe oorlogsheren, de Agrarische Revolutionaire Oorlog, het vestigen van het tweede nationale eenheidsfront en de Verzetsoorlog tegen de Japanse Agressie. Deze stadia houden specifieke toestanden in, zoals: de verscherping van sommige tegenstellingen (bijvoorbeeld de Agrarische Revolutionaire Oorlog en de Japanse invasie van de vier noordoostelijke

provincies); de gedeeltelijke of tijdelijke oplossing van andere tegenstellingen (bijvoorbeeld de liquidatie van de noordelijke kliek van oorlogsheren en onze confiscatie van het land van de landheren) en het ontstaan van nieuwe tegenstellingen (bijvoorbeeld de strijd tussen de nieuwe oorlogsheren, het herstel van het landbezit van de landheren na ons verlies van de revolutionaire steunpunten in het zuiden).

Bij het bestuderen van de bijzonderheden van de tegenstellingen van elk ontwikkelingsstadium van een ding moeten we niet alleen in beschouwing nemen hun onderlinge verband, hun totaliteit, maar we moeten ook elk aspect van de tegenstellingen tijdens elk stadium van de ontwikkeling in aanmerking nemen.

Neem bijvoorbeeld de Kwomintang en de Communistische Partij. In de periode van het eerste eenheidsfront voerde de Kwomintang Soen Jat-sen's drie voornaamste politieke punten uit: het verbond met Rusland, de samenwerking met de communisten en de hulp aan de arbeiders en boeren, en daarom was ze revolutionair en krachtig en vertegenwoordigde ze een verbond van verschillende klassen in de democratische revolutie. Na 1927 sloeg de Kwomintang echter de tegenovergestelde richting in en werd het reactionaire blok van de landheren en de grote bourgeoisie. Na het Sian-incident in december 1936 nam ze nogmaals haar draai en begon zich te bewegen in de richting van een beëindiging van de burgeroorlog en van een verbond met de Communistische Partij om samen het Japanse imperialisme te weerstaan. Dit zijn de kenmerken van de Kwomintang in haar drie stadia. Het ontstaan van deze kenmerken komt natuurlijk door verschillende oorzaken. Wat betreft de Chinese Communistische Partij, in de periode van het eerste eenheidsfront was zij een partij in haar kindertijd; zij leidde moedig de revolutie van 1924-27, maar zij bleek onvolwassen te zijn wat betreft begrip van de aard, de taken en de methoden van de revolutie, en daardoor was het mogelijk dat het Tsjen Toe-sjioe-isme, dat in de laatste periode van deze revolutie opkwam, zijn uitwerking heeft gehad en oorzaak was van de nederlaag van deze revolutie. Na 1927 leidde de Communistische Partij opnieuw moedig de Agrarische Revolutionaire Oorlog en schiep het revolutionaire leger en revolutionaire steunpunten; zij beging echter ook de fouten van het avonturisme, die ernstige verliezen ten gevolge hadden zowel voor het leger als voor de steunpunten. Sinds 1935 zijn deze fouten hersteld en de Partij leidde het nieuwe anti-Japanse eenheidsfront; deze grote strijd ontwikkelt zich nu. In dit tegenwoordige stadium is de Communistische Partij een partij, die door de vuurproef van twee revoluties is gegaan en een rijke schat aan ervaringen heeft opgedaan. Dit zijn de kenmerken van de Chinese Communistische Partij in haar drie stadia. Het ontstaan van deze kenmerken komt ook door verschillende oorzaken.

Zonder al deze kenmerken te bestuderen kunnen we het specifieke onderlinge verband tussen de twee partijen in de verschillende ontwikkelingsstadia niet begrijpen: de vestiging van het eenheidsfront, het verbreken van het eenheidsfront en de vestiging van een nieuw eenheidsfront. Maar om de verschillende karaktertrekken van de twee partijen te bestuderen moeten we, en dit is zelfs van nog principiëler belang, de klassegrondslagen van de twee partijen onderzoeken, en de daaruit

voortvloeiende tegenstellingen tussen de beide partijen onderling en de andere krachten gedurende de verschillende perioden. Bijvoorbeeld: gedurende de periode van haar eerste verbond met de Communistische Partij stond de Kwomintang aan de ene kant in tegenstelling tot het buitenlandse imperialisme en was er daarom tegen gekant; aan de andere kant stond ze in tegenstelling tot de grote volksmassa's in het eigen land: hoewel ze met de mond vele weldaden aan het werkende volk beloofde, gaf ze het in werkelijkheid weinig of zelfs niets. In de periode toen ze de anti-communistische oorlog voerde, werkte ze samen met het imperialisme en het feodalisme om zich te keren tegen de grote volksmassa's, haalde een streep door alle goede dingen die de grote massa's van het volk tijdens de revolutie hadden veroverd en verscherpte zo haar tegenstelling met het volk. In de huidige periode van de Verzetsoorlog tegen de Japanse Agressie wil de Kwomintang, die in tegenstelling staat tot het Japanse imperialisme, zich enerzijds met de Communistische Partij verbinden, terwijl ze anderzijds haar strijd tegen en haar onderdrukking van de Communistische Partij en het Chinese volk niet vermindert. Wat betreft de Communistische Partij: deze heeft altijd, in welke periode dan ook, aan de kant van de grote volksmassa's gestaan om zich te verzetten tegen het imperialisme en het feodalisme. Omdat de Kwomintang blijk geeft gunstig te staan tegenover het verzet tegen Japan, heeft de Communistische Partij in de huidige periode van de Verzetsoorlog tegen de Japanse Agressie een milde politiek tegenover haar en tegenover de binnenlandse feodale machten aangenomen.

Bovengenoemde omstandigheden hebben in een bepaalde tijd een verbond tussen de twee partijen en in een andere tijd een strijd ertussen veroorzaakt; en zelfs gedurende de periode van het verbond bestond er ook een ingewikkelde toestand, waarin bondgenootschap en strijd tezelfdertijd plaatsvonden. Als we de kenmerken van deze aspecten van de tegenstellingen niet bestuderen, zullen we er niet alleen niet in slagen, het verband tussen elk van de twee partijen en andere krachten te begrijpen, maar we zullen er ook niet in slagen, het onderlinge verband van de twee partijen te begrijpen.

Hieruit kunnen we zien, dat we bij het bestuderen van de specifieke aard van welke tegenstelling ook — de tegenstelling in de verschillende bewegingsvormen van de materie, de tegenstelling in verschillende bewegingsvormen in elk ontwikkelingsproces, elk aspect van de tegenstelling in elk ontwikkelingsproces, de tegenstelling tijdens de verschillende stadia van elk ontwikkelingsproces en elk aspect van de tegenstelling tijdens de verschillende ontwikkelingsstadia — altijd vrij moeten zijn van elk spoor van subjectieve willekeur en er een concrete analyse van moeten maken. Zonder concrete analyse kan er geen kennis bestaan van de specifieke aard van elke tegenstelling. We moeten steeds Lenin's woorden in gedachten houden: concrete analyse van concrete omstandigheden.

Marx en Engels waren de eersten, die ons voorzagen van een uitstekend voorbeeld van zo'n concrete analyse.

Toen Marx en Engels de wet van de tegenstelling in de dingen toepaste op de studie van het proces van de sociale geschiedenis, zagen ze de tegenstelling tussen de produktiekrachten en de produktieverhoudingen, de

tegenstelling tussen de uitbuitende klasse en de uitgebuite klasse zowel als de tegenstelling, daardoor veroorzaakt, tussen de economische grondslag en zijn bovenbouw, zoals politiek en ideologie; en ze zagen hoe deze tegenstellingen onvermijdelijk leidden naar verschillende sociale revoluties in verschillende klassenmaatschappijen.

Toen Marx deze wet toepaste op de studie van de economische structuur van de kapitalistische maatschappij, zag hij dat de fundamentele tegenstelling van deze maatschappij de tegenstelling is tussen het maatschappelijke karakter van de produktie en het particuliere karakter van de eigendom. Dit komt tot uiting in de tegenstelling tussen het georganiseerde karakter van de produktie in de ondernemingen afzonderlijk, en het ongeorganiseerde karakter van de produktie in de maatschappij als geheel. De klasse-uitdrukking van deze tegenstelling is de tegenstelling tussen de bourgeoisie en het proletariaat.

Door de oneindige verscheidenheid van de dingen en de onbegrensdheid van hun ontwikkeling kan, wat in het ene geval algemeenheid is, in het andere geval een bijzonderheid zijn, en omgekeerd. De tegenstelling, die het kapitalistische stelsel inhoudt tussen de vermaatschappelijking van de produktie en de particuliere eigendom van de produktiemiddelen, is iets dat alle landen waar het kapitalisme bestaat en zich ontwikkelt, gemeen hebben; voor het kapitalisme vormt dit de algemeenheid van de tegenstelling. Deze tegenstelling in het kapitalisme echter is iets, dat behoort bij een bepaald historisch stadium in de ontwikkeling van de klassenmaatschappij in het algemeen; bezien vanuit de tegenstelling tussen de produktiekrachten en de produktie-

verhoudingen in de klassenmaatschappij in het algemeen, vormt ze de bijzonderheid van de tegenstelling. Doch, toen Marx door analyse de bijzonderheid van elke tegenstelling in de kapitalistische maatschappij onthulde, openbaarde hij tegelijkertijd nog grondiger, nog duidelijker en vollediger de algemeenheid van de tegenstelling tussen de produktiekrachten en de produktieverhoudingen in de klassenmaatschappij in het algemeen.

Omdat het bijzondere verband houdt met het algemene, omdat in elk ding niet alleen de bijzonderheid van de tegenstelling, maar ook de algemeenheid van de tegenstelling te vinden is, en omdat de algemeenheid berust in de bijzonderheid, moeten we bij het bestuderen van een bepaald onderwerp proberen deze beide aspecten en hun onderlinge verband te ontdekken, we moeten proberen zowel de bijzonderheid en de algemeenheid binnen het onderwerp, als hun onderlinge verband te ontdekken, en het onderlinge verband tussen dit onderwerp en de vele onderwerpen daarbuiten. Toen Stalin de historische wortels van het leninisme verklaarde in zijn beroemde werk *Over de Grondslagen van het Leninisme,* analyseerde hij de internationale situatie waarin het leninisme geboren werd, tegelijk met de verschillende tegenstellingen in het kapitalisme, die hun uiterste grens hadden bereikt onder de omstandigheden van het imperialisme. Hij analyseerde hoe deze tegenstellingen de proletarische revolutie tot een zaak van onmiddellijke actie maakten, en hoe ze gunstige voorwaarden schiepen voor een rechtstreekse bestorming van het kapitalisme. Naast dit alles analyseerde hij de redenen, waarom Rusland het vaderland werd van het leninisme, hoe het tsaristische Rusland het brandpunt vormde van alle tegenstellingen van

het imperialisme, en waarom het Russische proletariaat de voorhoede kon worden van het internationale revolutionaire proletariaat. Op deze wijze analyseerde Stalin de algemeenheid van de tegenstelling in het imperialisme en liet hij zien hoe het leninisme het marxisme is van het tijdvak van het imperialisme en de proletarische revolutie, daarnaast analyseerde hij de bijzonderheid van het imperialisme van het tsaristische Rusland binnen de tegenstelling van het imperialisme in het algemeen, en toonde zo aan hoe Rusland de bakermat werd van de theorie en de tactiek van de proletarische revolutie, en hoe in een dergelijke bijzonderheid de algemeenheid van de tegenstelling is vervat. Dit soort analyse, door Stalin gemaakt, kan ons als voorbeeld dienen bij het begrijpen van de bijzonderheid en de algemeenheid van de tegenstelling en het onderlinge verband ertussen.

Ten aanzien van het vraagstuk van het toepassen van de dialectiek op de studie van objectieve verschijnselen hebben Marx en Engels, en eveneens Lenin en Stalin, de mensen altijd geleerd dat ze zich verre moeten houden van welke subjectieve willekeur dan ook en dat ze uit de concrete omstandigheden, verbonden aan de objectieve werkelijke bewegingen, de concrete tegenstellingen in de verschijnselen moeten ontdekken, de concrete rol van elk van de aspecten van de tegenstellingen en het concrete onderlinge verband tussen de tegenstellingen. Onze dogmatici kunnen nooit gelijk hebben, omdat ze zo'n ingesteldheid nog nooit bestudeerd hebben. We moeten het falen van het dogmatisme als een waarschuwend voorbeeld zien en leren om zo'n ingesteldheid te krijgen bij de studie — er is geen andere methode om te studeren.

Het verband tussen de algemeenheid van de tegenstelling en de bijzonderheid van de tegenstelling is het verband tussen het algemene karakter en het individuele karakter van de tegenstelling. Met het eerste bedoelen we, dat de tegenstelling in alle processen bestaat en van het begin tot het eind er doorheen loopt: tegenstellingen zijn bewegingen, zijn dingen, zijn processen, zijn gedachten. Het ontkennen van de tegenstelling in de dingen is het ontkennen van alles. Dit is een algemeen beginsel voor alle tijden en alle landen, dat geen uitzonderingen toelaat. Vandaar het algemene karakter ofwel de absoluutheid. Maar dit algemene karakter is in alle individuele karakters vervat; zonder individuele karakters kan er geen algemeen karakter zijn. Als alle individuele karakters werden verwijderd, wat voor algemeen karakter zou er dan overblijven? Het individuele karakter ontstaat door het bijzondere in elke tegenstelling. Alle individuele karakters bestaan voorwaardelijk en tijdelijk, en daarom zijn ze relatief.

Dit beginsel van het algemene karakter en het individuele karakter, van de absoluutheid en de relativiteit is de kern van het vraagstuk van de tegenstelling in de dingen; dit niet begrijpen staat gelijk met het verwerpen van de dialectiek.

IV. DE VOORNAAMSTE TEGENSTELLING EN HET VOORNAAMSTE ASPECT VAN EEN TEGENSTELLING

Wat het vraagstuk van de bijzonderheid van de tegenstelling aangaat, zijn er nog twee kanten die speciaal naar voren gebracht moeten worden voor analyse, en

wel de voornaamste tegenstelling en het voornaamste aspect van een tegenstelling.

In het ontwikkelingsproces van een ingewikkeld ding bestaan vele tegenstellingen; hiervan is één noodzakelijkerwijze de belangrijkste tegenstelling, waarvan het bestaan en de ontwikkeling het bestaan en de ontwikkeling van de andere tegenstellingen bepaalt of beïnvloedt.

In de kapitalistische maatschappij bijvoorbeeld vormen de twee tegenover elkaar staande krachten, het proletariaat en de bourgeoisie, de voornaamste tegenstelling. De andere tegenstellingen — bijvoorbeeld de tegenstelling tussen de overblijfselen van de feodale klasse en de bourgeoisie, de tegenstelling tussen de kleine plattelandsbourgeoisie en de bourgeoisie, de tegenstelling tussen het proletariaat en de kleine plattelandsbourgeoisie, de tegenstelling tussen de liberale bourgeoisie en de monopolistische bourgeoisie, de tegenstelling tussen de burgerlijke democratie en het burgerlijk fascisme, de tegenstelling tussen de kapitalistische landen zelf, de tegenstelling tussen het imperialisme en de koloniën, enz. — worden bepaald en beïnvloed door deze voornaamste tegenstelling.

In halfkoloniale landen als China vormt het verband tussen de voornaamste tegenstelling en niet-voornaamste tegenstellingen een ingewikkelde toestand.

Wanneer het imperialisme een agressieoorlog voert tegen zo'n land, kunnen de verschillende klassen van dat land — behalve een klein troepje verraders — zich tijdelijk verenigen om een nationale oorlog te voeren tegen het imperialisme. In zo'n tijd wordt de tegenstelling tussen het imperialisme en dat land de voornaamste

tegenstelling, terwijl alle tegenstellingen tussen de verschillende klassen binnen dat land (met inbegrip van de voornaamste tegenstelling tussen het feodale stelsel en de grote massa's van het volk) tijdelijk een secundaire of ondergeschikte plaats innemen. Dit was het geval in China tijdens de Opiumoorlog van 1840, de Chinees-Japanse oorlog van 1894, de Ji Ho Toean-opstand van 1900 en het is het geval in de huidige Chinees-Japanse oorlog.

Maar in een andere situatie ondergaan de posities van de tegenstellingen ten opzichte van elkaar een verandering. Wanneer het imperialisme niet gebruik maakt van de druk van een oorlog, maar betrekkelijk milde vormen aanneemt in politiek, economisch, cultureel opzicht enz. om zijn onderdrukking uit te oefenen, capituleren de heersende klassen in de halfkoloniale landen voor het imperialisme; ze zullen een verbond vormen om tesamen de grote volksmassa's te onderdrukken. In zo'n tijd kiezen de grote volksmassa's dikwijls de vorm van burgeroorlog om aan het verbond van het imperialisme en de feodale klasse het hoofd te bieden, terwijl het imperialisme dikwijls indirecte methoden toepast bij zijn hulp aan de reactionairen van deze halfkoloniale landen om het volk te onderdrukken zonder rechtstreeks in actie te komen, en de inwendige tegenstelling wordt daardoor bijzonder scherp. Dit is het geval geweest in China tijdens de Revolutionaire Oorlog van 1911, de Revolutionaire Oorlog van 1924-27 en de tienjarige Agrarische Revolutionaire Oorlog sinds 1927. Een analoge situatie kan men ook vinden in de burgeroorlogen tussen de verschillende heersende blokken in de halfkoloniale landen, bijvoorbeeld in de oorlogen tussen de oorlogsheren in China.

Wanneer een revolutionaire burgeroorlog het punt bereikt, waarin hij het bestaan van het imperialisme en zijn handlangers — de binnenlandse reactionairen — fundamenteel bedreigt, zal het imperialisme in een poging om zijn heerschappij te handhaven, dikwijls andere methoden aanwenden dan de bovengenoemde. Ofwel het probeert het revolutionaire front van binnenuit te splitsen, ofwel het stuurt een gewapende macht om de binnenlandse reactionairen rechtstreeks te hulp te komen. In zo'n tijd staan de buitenlandse imperialisten en de binnenlandse reactionairen, geheel openlijk, aan de ene pool, terwijl de grote massa's van het volk aan de andere staan, en zo wordt de voornaamste tegenstelling gevormd, die de ontwikkeling van de andere tegenstellingen beslist of beïnvloedt. De hulp, die verschillende kapitalistische landen aan de Russische reactionairen gaven na de Oktoberrevolutie is een geval van gewapende interventie. Tsjiang Kai-sjek's veraad in 1927 is een geval van ontbinding van het revolutionaire front.

Maar wat er ook gebeurt, er bestaat geen twijfel aan dat er in elk stadium van het ontwikkelingsproces maar één voornaamste tegenstelling is die de hoofdrol speelt.

Als er dus in het een of andere proces een aantal tegenstellingen bestaat, is maar één ervan de voornaamste tegenstelling, die de leidende en beslissende rol speelt, terwijl de rest een secundaire en ondergeschikte plaats inneemt. Bij het bestuderen van elk proces — als het een ingewikkeld proces is, waarin meer dan twee tegenstellingen bestaan — moeten we onze uiterste best doen om de voornaamste tegenstelling ervan te ontdekken. Wanneer we eenmaal de voornaamste tegenstelling ontdekt hebben, kan elk vraagstuk gemakkelijk opgelost

worden. Dit is de methode die Marx ons leerde, toen hij de kapitalistische maatschappij bestudeerde. Toen Lenin en Stalin het imperialisme bestudeerden en de algemene crisis van het kapitalisme, en toen ze de Sowjet-economie bestudeerden, leerden ze ons ook die methode. Duizenden geleerden en praktische werkers begrijpen deze methode niet en het gevolg is dat ze, verbijsterd en als verloren in een zee van mist, de kern van een vraagstuk niet kunnen vinden en natuurlijk ook niet de methode om de tegenstellingen op te lossen.

Zoals reeds boven gezegd is, kunnen we niet alle tegenstellingen in een proces behandelen alsof ze gelijkwaardig zijn, maar we moeten onderscheid maken tussen de voornaamste en de secundaire tegenstellingen, en vooral aandacht besteden aan het vinden van de voornaamste. Maar kunnen we in elke tegenstelling, of die nu eerste- of tweederangs is, de twee tegengestelde aspecten als gelijkwaardig beschouwen? Nee, dat kunnen we niet. In elke tegenstelling is de ontwikkeling van de tegengestelde aspecten ongelijkmatig. Soms schijnt er een evenwicht van krachten te zijn, maar dat is maar een tijdelijke en betrekkelijke toestand; de fundamentele toestand is ongelijkheid. Van de twee tegengestelde aspecten moet één het voornaamste en het andere secundair zijn. Het voornaamste aspect is dat, wat de leidende rol speelt in de tegenstelling. De kwalitatieve hoedanigheid van een ding wordt hoofdzakelijk bepaald door het voornaamste aspect van de tegenstelling, die de overheersende plaats inneemt.

Maar deze toestand is niet duurzaam; de voornaamste en niet-voornaamste aspecten van een tegenstelling gaan in elkaar over en de kwaliteit van het ding verandert op

overeenkomstige wijze. In een bepaald proces of in een bepaald ontwikkelingsstadium van een tegenstelling is het voornaamste aspect A en het niet-voornaamste aspect B; in een ander stadium van ontwikkeling of in een ander ontwikkelingsproces zijn de rollen omgedraaid — een verandering, die bepaald wordt door de mate van toeneming of afneming in kracht, waarmee elk van de twee aspecten tegen de ander strijdt gedurende de ontwikkeling van een ding.

We spreken dikwijls van de "vervanging van het oude door het nieuwe". De vervanging van het oude door het nieuwe is de algemene, eeuwig onschendbare wet van het heelal. Een ding verandert via verschillende vormen van sprongen in iets anders overeenkomstig zijn aard en omstandigheden dit is het proces van de vervanging van het oude door het nieuwe. Elk ding bevat een tegenstelling tussen zijn nieuwe aspect en zijn oude aspect, dat aanleiding geeft tot een serie ingewikkelde stukken strijd. Door deze strijd groeit het nieuwe aspect en wordt overheersend, terwijl het oude aspect achteruitgaat en geleidelijk afsterft. Op het ogenblik dat het nieuwe aspect een overheersende positie over het oude heeft gekregen, vindt er een kwalitatieve verandering plaats van het oude ding in het nieuwe. Aldus wordt de kwaliteit van een ding hoofdzakelijk bepaald door het voornaamste aspect van de tegenstelling die overheersend is geworden. Wanneer het voornaamste aspect van de tegenstelling die overheersend is geworden, een verandering ondergaat, verandert de kwaliteit van het ding ook dienovereenkomstig.

In de kapitalistische maatschappij is het kapitalisme van positie veranderd: van een ondergeschikte in het

oude feodale tijdperk in een overheersende, en de aard van de maatschappij is ook veranderd van feodaal in kapitalistisch. In dit nieuwe tijdvak van de kapitalistische maatschappij zijn de feodale krachten, eens overheersend, ondergeschikt geworden en gaan dan geleidelijk hun ondergang tegemoet; dit is bijvoorbeeld het geval in Engeland en Frankrijk. Met de ontwikkeling van de produktiekrachten wordt de bourgeoisie van een nieuwe klasse, die een vooruitstrevende rol speelt, een oude klasse, die een reactionaire rol speelt, tot ze uiteindelijk omvergeworpen zal worden door het proletariaat en een klasse zal worden die, ontzet van het particuliere bezit van de produktiemiddelen en van de macht, ook geleidelijk haar ondergang tegemoet zal gaan. Het proletariaat, dat veel talrijker is dan de bourgeoisie en dat tegelijkertijd met de bourgeoisie, maar onder de heerschappij ervan, opgroeit, is een nieuwe kracht; van zijn oorspronkelijke positie van ondergeschiktheid aan de bourgeoisie wordt het geleidelijk sterker en wordt een klasse, die onafhankelijk is en een leidende rol in de geschiedenis speelt, totdat het uiteindelijk de politieke macht grijpt en de heersende klasse wordt. In die tijd verandert de aard van de maatschappij van die van de oude kapitalistische maatschappij in die van de nieuwe socialistische maatschappij. Dat is de weg, die de Sowjet-Unie al is gegaan en die alle andere landen onvermijdelijk zullen gaan.

Neem bijvoorbeeld China. In de tegenstelling die van China een halfkolonie maakt, neemt het imperialisme de hoofdpositie in en onderdrukt het Chinese volk, terwijl China is veranderd van een onafhankelijk land tot een halfkolonie. Maar deze stand van zaken zal onver-

mijdelijk veranderen; in de strijd tussen de twee kanten zal de kracht van het Chinese volk, die onder leiding van het proletariaat groeit, China onvermijdelijk van een halfkolonie in een onafhankelijk land veranderen, terwijl het imperialisme omvergeworpen zal worden en het oude China onvermijdelijk in een nieuw China zal veranderen.

De verandering van het oude China in een nieuw China houdt ook een verandering in in de betrekking tussen China's oude feodale krachten en de nieuwe krachten van het volk. De oude feodale landherenklasse zal omvergeworpen worden, en van heerser zal ze overheerste worden en geleidelijk haar ondergang tegemoet gaan. Onder leiding van het proletariaat zal het volk van overheerste heerser worden. En tezelfdertijd zal de aard van de Chinese maatschappij een verandering ondergaan, dat wil zeggen dat de oude, halfkoloniale en halffeodale maatschappij in een nieuwe, democratische maatschappij zal veranderen.

In onze vroegere ervaringen kunnen we voorbeelden vinden van zulke wederzijdse transformaties. De Mandsjoe-dynastie, die bijna drie honderd jaar lang over China heerste, werd gedurende de revolutie van 1911 omvergeworpen, terwijl de Revolutionaire Liga onder leiding van Soen Jat-sen een tijdlang overwinnaar bleef. In de revolutionaire oorlog van 1924-27 werden de revolutionaire krachten in het zuiden, vertegenwoordigd in het verbond tussen de communisten en de Kwomintang, die oorspronkelijk zwak waren, sterk en behaalden de overwinning in de Noordelijke Expeditie, terwijl de noordelijke kliek van oorlogsheren, die eens almachtig was, omver werd geworpen. In 1927 werden de krachten

van het volk, geleid door de Communistische Partij, zeer verzwakt door de aanvallen van de reactionaire Kwomintang-krachten, maar toen ze het opportunisme binnen hun rijen hadden uitgeschakeld werden ze opnieuw geleidelijk sterker. In de revolutionaire steunpunten onder leiding van de communisten zijn de boeren, oorspronkelijk de overheersten, nu de heersers geworden, terwijl de landheren een omgekeerd proces hebben ondergaan. Het nieuwe neemt altijd op een dergelijke manier de plaats van het oude in de wereld in; op een dergelijke wijze wordt het oude door het nieuwe vervangen, wordt het oude verwijderd en het nieuwe voortgebracht, of uit het oude ontstaat het nieuwe.

Op bepaalde tijden in de revolutionaire strijd wegen de moeilijkheden zwaarder dan de voordelen; dan vormen de moeilijkheden het voornaamste aspect van de tegenstelling en de voordelen het secundaire aspect. Maar door de inspanning van de revolutionairen worden de moeilijkheden geleidelijk overwonnen en er wordt een voordelige, nieuwe situatie geschapen, en de moeilijke situatie maakt plaats voor een gunstige. Dit was het geval na de nederlaag van de revolutie in China in 1927 en gedurende de Grote Mars van het Chinese Rode Leger. In de huidige Chinees-Japanse oorlog verkeert China opnieuw in een moeilijke positie; maar we kunnen wijziging brengen in deze stand van zaken en een fundamentele verandering teweegbrengen zowel in de toestand van China als in die van Japan. Andersom kunnen voordelen ook veranderen in moeilijkheden, indien de revolutionairen fouten maken. De overwinning van de revolutie van 1924-27 werd een nederlaag. De revolutio-

naire steunpunten die na 1927 in de zuidelijke provincies waren ontstaan, werden in 1934 alle vernietigd.

In onze studie is ook een dergelijke tegenstelling, wanneer we van onwetendheid overgaan naar kennis. In het allereerste begin van onze studie van het marxisme stond onze onwetendheid of onze schaarse kennis van het marxisme in tegenstelling tot de kennis van het marxisme. Maar door ijverige studie kan onwetendheid omgezet worden in kennis, schaarse kennis in aanzienlijke kennis, en blindheid in het gebruik van het marxisme in de meesterlijke toepassing ervan.

Sommige mensen denken dat dit niet geldt voor bepaalde tegenstellingen. Bijvoorbeeld: bij de tegenstelling tussen de produktiekrachten en de produktieverhoudingen vormen de produktiekrachten het voornaamste aspect; in de tegenstelling tussen theorie en praktijk is de praktijk het voornaamste aspect; in de tegenstelling tussen de economische grondslag en zijn bovenbouw is de economische grondslag het voornaamste aspect; en er komt geen verandering in de posities die ze ten opzichte van elkaar innemen. Dit is het standpunt van het mechanistische materialisme, en niet van het dialectische materialisme. Inderdaad, de produktiekrachten, de praktijk en de economische grondslag komen in het algemeen tot uiting in de voornaamste en beslissende rol; wie dit ontkent is geen materialist. Maar onder bepaalde voorwaarden vertonen aspecten als de produktieverhoudingen, de theorie en de bovenbouw zich op hun beurt in de voornaamste en beslissende rol; dit moet ook toegegeven worden. Wanneer de produktiekrachten niet ontwikkeld kunnen worden tenzij de produktieverhoudingen veranderd zijn, speelt de verandering van de pro-

duktieverhoudingen de belangrijkste en beslissende rol. Wanneer er, zoals Lenin dat heeft gesteld, "zonder revolutionaire theorie . . . geen revolutionaire beweging (kan) bestaan"[16] speelt de schepping en de verkondiging van de revolutionaire theorie de voornaamste en beslissende rol. Wanneer een bepaald werk (dit geldt voor elk werk) gedaan moet worden, maar er is nog geen richtlijn, geen methode, plan of politiek, is het aangeven van de richtlijn, de methode, het plan of de politiek de voornaamste en beslissende factor. Wanneer de bovenbouw, zoals de politiek, de cultuur enz. de ontwikkeling van de economische grondslag belemmert, worden politieke en culturele hervormingen de voornaamste en beslissende factoren. Gaan we tegen het materialisme in, wanneer we dit zeggen? Neen. De reden is, dat, terwijl we erkennen dat in de ontwikkeling van de geschiedenis als geheel het de materiële dingen zijn, die de geestelijke dingen bepalen en dat het maatschappelijk zijn het maatschappelijk bewustzijn bepaalt, we terzelfdertijd ook de reactie van de geestelijke dingen, de reactie van het maatschappelijke bewustzijn op het maatschappelijke zijn, de reactie van de bovenbouw op de economische grondslag erkennen en moeten erkennen. Dit gaat niet tegen het materialisme in; dit is nu juist het vermijden van het mechanistische materialisme en het stevig handhaven van het dialectisch materialisme.

Als we bij het bestuderen van het vraagstuk van de bijzonderheid van de tegenstelling deze twee gesteldheden niet bestuderen — de voornaamste tegenstelling en de niet-voornaamste tegenstellingen in een proces, zowel als het voornaamste aspect en het niet-voornaamste aspect van een tegenstelling — dat wil zeggen, als we

niet het onderscheidend karakter van deze twee gesteldheden van de tegenstelling bestuderen, zullen we in het moeras van abstracte studie vastlopen en niet in staat zijn, concreet de gesteldheden van een tegenstelling te begrijpen, en daarom ook niet in staat om de juiste methode te vinden om haar op te lossen. Het onderscheidend karakter of de bijzonderheid van deze twee gesteldheden van de tegenstelling vertegenwoordigt de ongelijkheid van de tegengestelde krachten. Niets ter wereld ontwikkelt zich met een absolute algehele gelijkmatigheid, en we moeten ons keren tegen de theorie van de gelijkmatige ontwikkeling of de theorie van het evenwicht. Terzelfdertijd tonen de concrete gesteldheden van een tegenstelling en de verandering in de voornaamste en niet-voornaamste aspecten van een tegenstelling in haar ontwikkelingsproces juist de kracht aan van het verdringen van het oude door het nieuwe. De studie van de verschillende toestanden van ongelijkmatigheid in de tegenstelling, de studie van de voornaamste tegenstelling en van de niet-voornaamste tegenstellingen, van het voornaamste aspect en het niet-voornaamste aspect van een tegenstelling, vormt een van de belangrijke methoden die een revolutionaire partij toepast om op de juiste wijze zijn strategische en tactische richtlijnen op politiek en militair gebied te bepalen. Alle communisten moeten dit goed onthouden.

V. DE IDENTITEIT EN DE STRIJD VAN DE ASPECTEN VAN EEN TEGENSTELLING

Wanneer we het vraagstuk van de algemeenheid en van de bijzonderheid van de tegenstelling begrepen hebben, moeten we het vraagstuk van de identiteit en de strijd van de aspecten van een tegenstelling gaan bestuderen.

Identiteit, eenheid, het samenvallen, het onderling in elkaar doordringen of indringen, de onderlinge afhankelijkheid (of de onderlinge afhankelijkheid voor het bestaan), het onderlinge verband of de samenwerking — al deze verschillende termen betekenen hetzelfde en zijn terug te brengen tot de volgende twee gesteldheden: in de eerste plaats, elk van de twee aspecten van elke tegenstelling in het ontwikkelingsproces van een ding vindt de vooronderstelling van zijn bestaan in het andere aspect, en beide aspecten bestaan samen in één eenheid; in de tweede plaats, elk van de twee tegengestelde aspecten heeft de neiging om, overeenkomstig zekere voorwaarden, zich in de andere te veranderen. Dat wordt bedoeld met identiteit.

Lenin heeft gezegd:

> "De dialectiek is deze studie: ze bestudeert hoe de tegendelen identiek kunnen zijn en hoe ze identiek worden (hoe ze veranderen en identiek worden) — onder welke voorwaarden ze in elkaar overgaan en identiek worden — waarom het menselijk verstand deze tegendelen niet moet beschouwen als dode, starre dingen, maar als levende, voorwaardelijke, veranderlijke dingen die in elkaar overgaan.[17]

Wat is de betekenis van dit gezegde van Lenin?

De tegengestelde aspecten in elk proces sluiten elkaar uit, zijn in strijd met elkaar en zijn gekant tegen elkaar. Zulke tegengestelde aspecten bestaan zonder uitzondering in de processen van alle dingen ter wereld en in

het menselijk denken. Een eenvoudig proces heeft maar één paar tegendelen, terwijl een ingewikkeld proces meer dan één paar heeft. Verschillende paren tegendelen zijn op hun beurt tegengesteld aan elkaar. Op deze wijze worden alle dingen in de objectieve wereld en in het menselijk denken gevormd en in beweging gezet.

Maar als dat zo is, is er een buitengewoon gebrek aan identiteit of eenheid. Hoe kunnen we nu spreken over identiteit of eenheid?

De reden hiervan is, dat een tegengesteld aspect niet op zichzelf kan bestaan. Zonder het andere aspect dat er tegengesteld aan is, verliest elk aspect de voorwaarde voor zijn bestaan. Tracht Uzelf eens voor te stellen, kan het een of andere aspect van welk tegengesteld ding of tegengesteld begrip in de menselijke geest ook onafhankelijk bestaan? Zonder leven zou er geen dood zijn; zonder dood zou er ook geen leven zijn. Zonder "boven" zou er geen "onder" zijn; zonder "onder" zou er ook geen "boven" zijn. Zonder ongeluk zou er geen geluk zijn; zonder geluk ook geen ongeluk. Zonder gemak zou er geen moeilijkheid zijn; zonder moeilijkheid zou er ook geen gemak zijn. Zonder landheren zouden er ook geen pachtboeren zijn; zonder pachtboeren zouden er ook geen landheren zijn. Zonder de bourgeoisie zou er geen proletariaat zijn; zonder proletariaat zou er ook geen bourgeoisie zijn. Zonder imperialistische onderdrukking van de naties zouden er geen koloniën en halfkoloniën zijn; zonder koloniën en halfkoloniën zou er ook geen imperialistische onderdrukking van de naties zijn. Alle tegenover elkaar staande elementen zijn zo: tengevolge van bepaalde voorwaarden staan ze enerzijds

tegenover elkaar en anderzijds zijn ze onderling verbonden, dringen in elkaar in, zijn van elkaar doordrongen en onderling afhankelijk van elkaar; dit kenmerk wordt identiteit genoemd. Alle tegengestelde aspecten worden tengevolge van bepaalde voorwaarden gekenmerkt door niet-identiteit, en vandaar noemt men ze tegengesteld. Maar ze worden ook gekenmerkt door identiteit, vandaar dat ze onderling verbonden zijn. Wanneer Lenin zegt dat de dialectiek bestudeert "hoe de tegendelen identiek kunnen zijn", doelt hij op zo'n stand van zaken. Hoe kunnen ze identiek zijn? Door de voorwaarde van wederzijdse afhankelijkheid van elkaars bestaan. Dat is de eerste betekenis van de identiteit.

Maar is het voldoende, alleen maar te zeggen dat elk aspect in de tegenstelling een voorwaarde is voor het bestaan van zijn tegendeel, d.w.z. dat er identiteit tussen hen is en dat ze daardoor samen in een eenheid kunnen bestaan? Nee, dat is niet genoeg. De zaak eindigt niet met de onderlinge afhankelijkheid van de twee tegengestelde aspecten voor hun bestaan; belangrijker is het veranderen van de tegengestelde dingen in elkaar. Dat wil zeggen: elk van de twee tegengestelde aspecten binnen een ding heeft de neiging, tengevolge van bepaalde voorwaarden zich in het andere te veranderen, d.w.z. om over te gaan naar de tegenovergestelde plaats. Dat is de tweede betekenis van de identiteit van de tegenstelling.

Waarom is er hier ook identiteit? U ziet dat het proletariaat, eens overheerst, door middel van de revolutie de heerser wordt, terwijl de bourgeoisie, oorspronkelijk de heerseres, de overheerste wordt en overgaat naar de plaats, oorspronkelijk door haar tegendeel ingenomen.

Dit heeft al in de Sowjet-Unie plaatsgevonden en het zal over de hele wereld plaatsvinden. Daarom zou ik willen vragen: als er onder bepaalde voorwaarden geen onderling verband en identiteit van tegendelen bestaat, hoe kan een dergelijke verandering dan plaatsvinden?

De Kwomintang, die een bepaalde positieve rol speelde gedurende een bepaald stadium in de moderne Chinese geschiedenis, is tengevolge van de klasse-aard, die onafscheidelijk aan haar verbonden is en de verlokkingen van het imperialisme (dit zijn de voorwaarden), sinds 1927 een contra-revolutionaire partij geworden; maar tengevolge van de verscherping van de tegenstelling tussen China en Japan en de politiek van het eenheidsfront van de Communistische Partij (dit zijn de voorwaarden) is ze gedwongen in te stemmen met het verzet tegen Japan. Tegengestelde dingen gaan in elkaar over, dit houdt een zekere identiteit in.

De agrarische revolutie die we hebben doorgevoerd, wil een proces zijn — en is dat ook reeds — waarbij de landherenklasse, die de grond bezit, een klasse wordt die ontzet is van haar land, terwijl de boeren, die eens van hun land waren beroofd, kleine landbezitters worden. De bezitters en de niet-bezitters, verlies en winst zijn tengevolge van bepaalde voorwaarden onderling verbonden; er bestaat identiteit tussen hen. Onder het socialisme zal het stelsel van de particuliere eigendom van de boeren op zijn beurt de gemeenschappelijke eigendom van de socialistische landbouw worden; dit heeft al plaatsgevonden in de Sowjet-Unie en zal over de hele wereld plaatsvinden. Tussen particuliere eigendom en gemeenschappelijke eigendom is een brug, die van de een naar de ander leidt; dit wordt in de filosofie identiteit genoemd, of overgang in elkaar, of onderlinge doordringing.

Het consolideren van de dictatuur van het proletariaat of van de dictatuur van het volk is juist het voorbereiden van de voorwaarden voor liquidatie van deze dictatuur en het gaan in de richting van het hogere stadium van het afschaffen van elk staatsstelsel. Het oprichten en ontwikkelen van de Communistische Partij is juist het voorbereiden van de voorwaarde voor de afschaffing van de Communistische Partij en van alle partijstelsels. Het oprichten van het revolutionaire leger onder leiding van de Communistische Partij en het voeren van de revolutionaire oorlog is juist het voorbereiden van de voorwaarde om de oorlog voor altijd af te schaffen. Al deze tegengestelde dingen zijn tegelijkertijd onderling complementair.

Zoals iedereen weet gaan oorlog en vrede in elkaar over. Oorlog wordt in vrede veranderd; de Eerste Wereldoorlog werd bijvoorbeeld in de na-oorlogse vrede veranderd, de burgeroorlog in China heeft nu plaats gemaakt voor een binnenlandse vrede. Vrede wordt omgezet in oorlog; de samenwerking tussen de Kwomintang en de communisten bijvoorbeeld werd in 1927 omgezet in oorlog, en de vredige wereldsituatie van nu kan ook in een tweede wereldoorlog veranderen. Waarom? Omdat in een klassenmaatschappij tegengestelde dingen als oorlog en vrede onder bepaalde voorwaarden worden gekenmerkt door identiteit.

Alle tegengestelde dingen zijn onderling met elkaar verbonden, en ze bestaan niet alleen onder bepaalde voorwaarden samen in een eenheid, maar ze gaan ook onder bepaalde voorwaarden in elkaar over — dit is de

hele betekenis van de identiteit van de tegenstellingen. Lenin bedoelde juist dit, toen hij besprak ". . . hoe ze identiek worden (hoe ze veranderen en identiek worden) — onder welke voorwaarden ze in elkaar overgaan en identiek worden . . ."

Waarom moet het menselijke verstand "deze tegendelen niet . . . beschouwen als dode, starre dingen, maar als levende, voorwaardelijke, veranderlijke dingen die in elkaar overgaan"? Omdat de objectieve dingen dat juist zijn. De eenheid of identiteit van de tegengestelde aspecten in de objectieve dingen is nooit een dode, starre, maar een levende, voorwaardelijke, veranderlijke, tijdelijke, betrekkelijke zaak; alle tegengestelde aspecten gaan, onder bepaalde voorwaarden, over in hun tegendelen. Zulk een stand van zaken vormt, weerspiegeld in het menselijk denken, de materialistisch-dialectische wereldbeschouwing van het marxisme. Alleen de reactionaire heersende klassen, in het verleden zowel als nu, en metafysici die in hun dienst staan, beschouwen de tegendelen niet als levende, voorwaardelijke, veranderlijke dingen die in elkaar overgaan, maar als dode, starre dingen. Ze verspreiden dit valse gezichtspunt overal om de volksmassa's een rad voor de ogen te draaien, en daarmee hun doel te bereiken: hun heerschappij voort te zetten. De taak van de communisten is juist, om die valse reactionaire en metafysische gedachten bloot te leggen, de dialectiek, die onafscheidelijk aan de dingen verbonden is, te verkondigen, de verandering in de dingen te verhaasten, om zo het doel van de revolutie te bereiken.

Wanneer we zeggen dat de tegenstellingen alleen onder bepaalde voorwaarden identiek worden, hebben we

werkelijke en concrete tegenstellingen op het oog, en ook werkelijke en concrete overgangen van de tegengestelde aspecten in elkaar. De ontelbare transformaties in de mythologie, bijvoorbeeld Koeafoe's wedloop met de zon in het *Boek van Bergen en Zeeën*[18], het neerschieten van negen zonnen door Ji in *Hoeai Nan Tse*[19], de twee-en-zeventig gedaanteverwisselingen van Aap in de *Pelgrimstocht naar het Westen*[20], de talrijke episoden met geesten en vossen, die de gedaante van menselijke wezens aannemen in de *Vreemde Vertellingen uit het Zorgeloze Atelier*[21] enz. — de ontelbare veranderingen van tegendelen in elkaar, zoals ze worden verteld in deze legenden, zijn een soort kinderlijke, denkbeeldige, subjectieve omvormingen, die in de fantasie van de mensen ontstaan door de ontelbare, ingewikkelde, zich veranderende tegenstellingen van het werkelijke leven; het zijn geen concrete veranderingen, zoals die tot uiting komen in concrete tegenstellingen. Marx heeft gezegd: "Elke mythologie beheerst en overheerst en schept de natuurkrachten in en door de verbeelding, vandaar dat ze verdwijnt, zodra de mens de natuurkrachten werkelijk gaat beheersen."[22] Hoewel de verhalen over de eindeloze gedaanteverwisselingen in deze mythologie (en ook in sprookjes) de mensen kunnen vermaken, omdat daarin onder anderen de overwinning van de mens over de natuurkrachten met veel verbeelding wordt weergegeven, en bovendien de beste mythologie een "eeuwige bekoring" bezit (Marx), is de mythologie toch niet gebaseerd op concrete tegenstellingen en weerspiegelt daarom de werkelijkheid niet op wetenschappelijke wijze. Dat wil zeggen dat de aspecten die in de mythologie of in sprookjes de tegenstelling vormen, slechts

een gefantaseerde identiteit bezitten, geen concrete. De marxistische dialectiek is die de identiteit in werkelijke veranderingen wetenschappelijk weergeeft.

Waarom kan alleen een ei in een kuiken worden veranderd, maar een steen niet? Waarom is er identiteit tussen oorlog en vrede en niet tussen een oorlog en een steen? Waarom komen uit menselijke wezens alleen maar menselijke wezens voort en niet iets anders? De reden is geen andere, dan dat er alleen maar identiteit van de tegenstelling bestaat onder bepaalde noodzakelijke voorwaarden. Zonder bepaalde noodzakelijke voorwaarden kan er geen enkele identiteit bestaan.

Waarom was in Rusland de burgerlijk-democratische revolutie van februari 1917 rechtstreeks verbonden met de proletarisch-socialistische revolutie van oktober in hetzelfde jaar, terwijl in Frankrijk de burgerlijke revolutie niet rechtstreeks verbonden was met een socialistische revolutie, en de Parijse Commune van 1871 tenslotte eindigde met een mislukking? Hoe komt het, dat anderzijds het nomadenstelsel in Mongolië en Centraal-Azië rechtstreeks verbonden is met het socialisme? Hoe komt het, dat de Chinese revolutie een kapitalistische toekomst kan vermijden en rechtstreeks verbonden kan worden met het socialisme, zonder eerst de oude historische weg te doorlopen van de westelijke landen, zonder eerst een periode van burgerlijke dictatuur te moeten doormaken? De reden ligt nergens anders in dan in de concrete voorwaarden van de tijd. Wanneer er bepaalde noodzakelijke voorwaarden aanwezig zijn, ontstaan er bepaalde tegenstellingen in het ontwikkelingsproces van de dingen, en wat meer is, deze tegenstellingen of alle tegenstellingen van dit soort zijn elk onderling afhankelijk en gaan in elkaar over; op andere wijze is er niets mogelijk.

Dat is het vraagstuk van de identiteit. Wat is dan de strijd? Wat is het verband tussen identiteit en strijd?

Lenin heeft gezegd:

"De eenheid (samenvallen, identiteit, gelijkheid van werking) van de tegenstellingen is voorwaardelijk, tijdelijk, voorbijgaand, betrekkelijk. De strijd van de elkaar wederkerig uitsluitende tegenstellingen is absoluut, evenals de ontwikkeling, de beweging absoluut is."[23)]

Wat betekent deze uitspraak van Lenin?

Alle processen hebben een begin en een eind; alle processen gaan over in hun tegendelen. De stabiliteit van alle processen is betrekkelijk, maar de veranderlijkheid, die tot uiting komt in de omvorming van het ene proces in het andere, is absoluut.

De beweging van alle dingen neemt twee vormen aan: de vorm van betrekkelijke rust en de vorm van in het oog vallende verandering. Beide bewegingsvormen worden veroorzaakt door de strijd van de twee tegengestelde factoren, die in het ding zelf vervat zijn. Wanneer de beweging van een ding de eerste vorm aanneemt, ondergaat het slechts een kwantitatieve maar geen kwalitatieve verandering, en komt dientengevolge in een staat van schijnbare rust voor. Wanneer de beweging van een ding de tweede vorm aanneemt, heeft het al een bepaald toppunt van de kwantitatieve verandering van de eerste vorm bereikt, zodat het de ontbinding van de eenheid veroorzaakt, een kwalitatieve verandering teweegbrengt, en daardoor verschijnt het in een toestand van kenne-

lijke verandering. Die eenheid, solidariteit, samensmelting, harmonie, impasse, rust, stabiliteit, stolling, aantrekking, dat evenwicht en dat dode punt, zoals we dit alles in het dagelijkse leven zien, zijn alle verschijnselen van de dingen in een toestand van kwantitatieve verandering. Anderzijds zijn de ontbinding van de eenheid, het verbreken van die solidariteit, samensmelting, harmonie, impasse, rust, stabiliteit, stolling, aantrekking, van dat evenwicht en dat dode punt, en de verandering in hun tegenovergestelde toestand verschijnselen van de dingen in de toestand van kwalitatieve verandering gedurende de omvorming van het ene proces in het andere. De dingen veranderen zich altijd van de eerste in de tweede vorm, terwijl de strijd binnen de tegenstelling in beide vormen bestaat en zijn oplossing bereikt door de tweede vorm. We zeggen daarom dat de eenheid van tegendelen voorwaardelijk, tijdelijk en betrekkelijk is, terwijl de strijd van de wederzijds elkaar uitsluitende tegendelen absoluut is.

Toen we hierboven zeiden dat twee tegengestelde dingen door de identiteit die ertussen bestaat, als een eenheid samen kunnen bestaan en ook in elkaar kunnen overgaan, hadden we het oog op de voorwaardelijkheid, dat wil zeggen dat tegengestelde dingen onder bepaalde omstandigheden verenigd kunnen zijn en ook in elkaar kunnen overgaan, maar dat ze zonder die omstandigheden niet tegengesteld kunnen worden, niet samen kunnen bestaan, en niet in elkaar kunnen overgaan. Omdat de identiteit van de tegenstelling alleen maar onder bepaalde omstandigheden geldt, zeggen we dat identiteit voorwaardelijk, betrekkelijk is. Hier voegen we aan toe: de strijd binnen een tegenstelling loopt van het begin tot

het eind door een proces heen en heeft tot gevolg dat het ene proces in een ander proces overgaat, deze strijd binnen de tegenstelling is overal aanwezig, en daarom zeggen we dat de strijd binnen de tegenstelling onvoorwaardelijk, absoluut is.

Voorwaardelijke, betrekkelijke identiteit, verenigd met onvoorwaardelijke, absolute strijd, vormt de beweging in tegendelen van alle dingen.

Wij Chinezen zeggen dikwijls: "Dingen, die tegenover elkaar staan, vullen elkaar aan."[24] Dat wil zeggen dat er identiteit van tegendelen is. Deze opmerking is dialectisch en gaat tegen de metafysica in. "Tegenover elkaar staan" betekent de wederzijdse uitsluiting of strijd van de twee tegengestelde aspecten. "Elkaar aanvullen" betekent, dat twee tegengestelde aspecten zich onder bepaalde voorwaarden verenigen en identiteit verkrijgen. Strijd ligt besloten in identiteit; zonder strijd kan er geen identiteit zijn.

In identiteit is strijd, in bijzonderheid is algemeenheid, in het individuele karakter is het algemene karakter. Om Lenin aan te halen: "(Er) *is* zelfs *in* het relatieve iets absoluuts *vervat*."[25]

VI. DE ROL VAN HET ANTAGONISME IN DE TEGENSTELLING

"Wat is antagonisme?" is een van de vragen, die betrekking hebben op de strijd binnen de tegenstelling. Ons antwoord is: antagonisme is een vorm van strijd binnen de tegenstelling, maar het is niet de algemene vorm.

In de menselijke geschiedenis bestaat het antagonisme tussen klassen, als een bijzondere uitingsvorm van de strijd binnen de tegenstelling. De tegenstelling tussen de uitbuitende klasse en de uitgebuite klasse: deze twee tegengestelde klassen bestaan lange tijd samen in één maatschappij, of dat nu een slavenmaatschappij, een feodale of een kapitalistische maatschappij is, en zijn in strijd met elkaar; maar pas wanneer de tegenstelling tussen de twee klassen zich tot een bepaald stadium heeft ontwikkeld, nemen de twee kanten de vorm aan van openlijk antagonisme, dat zich tot een revolutie ontwikkelt. In een klassenmaatschappij is de verandering van vrede in oorlog ook iets dergelijks.

Vóór de ontploffing is een bom een eenheid, waarin tengevolge van bepaalde voorwaarden tegengestelde dingen samen bestaan. De ontploffing vindt pas plaats, wanneer een nieuwe voorwaarde (de ontsteking) aanwezig is. Een overeenkomstige situatie bestaat in alle natuurverschijnselen wanneer ze uiteindelijk de vorm van openlijk antagonisme aannemen, om oude tegenstellingen op te lossen en nieuwe dingen voort te brengen.

Het is zeer belangrijk om dit feit te kennen. Dat stelt ons in staat te begrijpen, dat revolutie en revolutionaire oorlogen in een klassenmaatschappij onvermijdelijk zijn, dat zonder deze verschijnselen de sprong in maatschappelijke ontwikkeling niet kan worden gemaakt, de reactionaire heersende klassen niet omver kunnen worden geworpen en het volk niet de politieke macht kan veroveren.

De communisten moeten de bedriegelijke propaganda van de reactionairen, dat de maatschappelijke revolutie onnodig en onmogelijk is, aan de kaak stellen en goed

de marxistisch-leninistische theorie van de maatschappelijke revolutie hooghouden, om de mensen te helpen begrijpen dat de maatschappelijke revolutie niet alleen beslist noodzakelijk is, maar ook absoluut mogelijk en dat de hele geschiedenis van de mensheid en de overwinning van de Sowjet-Unie deze wetenschappelijke waarheid bevestigen.

We moeten echter concreet de gesteldheden van de verschillende vormen van strijd binnen de tegenstelling bestuderen en we moeten de bovengenoemde formule niet klakkeloos op alles van toepassing brengen. Tegenstelling en strijd zijn algemeen, absoluut, maar de methoden om de tegenstellingen op te lossen, dat wil zeggen de strijdvormen, verschillen overeenkomstig de verschillen in de aard van de tegenstellingen. Sommige tegenstellingen worden gekenmerkt door openlijk antagonisme, sommige niet. Gebaseerd op de concrete ontwikkeling van de dingen ontwikkelen zich sommige tegenstellingen, die oorspronkelijk niet-antagonistisch zijn, tot antagonistische tegenstellingen, terwijl sommige tegenstellingen die oorspronkelijk antagonistisch zijn, zich ontwikkelen en niet-antagonistisch worden.

Zoals we hierboven al hebben aangetoond, is de tegenstelling tussen de juiste ideologie en valse ideologieën binnen de Communistische Partij een weerspiegeling in de Partij van de klassentegenstellingen, zolang er klassen bestaan. In het begin, of ten opzichte van sommige zaken, hoeft zo'n tegenstelling zich niet onmiddellijk te openbaren als antagonistisch. Maar met de ontwikkeling van de klassenstrijd kan ze zich ontwikkelen tot antagonisme. De geschiedenis van de Communistische Partij van de Sowjet-Unie toont ons aan, dat de tegenstelling

tussen de juiste ideologie van Lenin en Stalin en de valse ideologieën van Trotski, Boecharin en anderen, zich in het begin nog niet openbaarde in een antagonistische vorm, maar zich naderhand ontwikkelde tot antagonisme. Een soortgelijk geval deed zich voor in de geschiedenis van de Chinese Communistische Partij. De tegenstelling tussen de juiste ideologie van velen van onze kameraden in de Partij en de valse ideologieën van Tsjen Toe-sjioe, Tsjang Koeo-tao en anderen openbaarde zich in het begin ook niet in een antagonistische vorm, maar ontwikkelde zich naderhand tot antagonisme. Op het ogenblik komt de tegenstelling tussen de juiste ideologie en de valse ideologieën in onze Partij niet in een antagonistische vorm tot uiting, en als de kameraden die fouten hebben begaan ze kunnen verbeteren, zal dit ook niet tot uiting komen in antagonisme. Daarom moet de Partij enerzijds een diepgaande strijd voeren tegen verkeerde ideologieën, en anderzijds moet zij de kameraden, die fouten hebben begaan, voldoende gelegenheid geven om zich daarvan bewust te worden. Onder zulke omstandigheden is strijd tot het uiterste kennelijk niet gepast. Maar als de mensen die fouten hebben begaan, daarin volharden en de ernst van hun fouten verzwaren, dan is het mogelijk dat zulke tegenstellingen zich tot antagonisme zullen ontwikkelen.

In de kapitalistische maatschappij (waar de stad onder burgerlijke heerschappij het platteland meedogenloos uitbuit) en in de door de Kwomintang beheerste streken van China (waar de stad onder heerschappij van het buitenlandse imperialisme en de binnenlandse grote compradoren-bourgeoisie op de meest brute wijze het platteland uitbuit) is de economische tegenstelling tussen de stad en het platteland er een van het uiterste antagonisme. Maar in een socialistisch land en in de gebieden van onze revolutionaire steunpunten wordt deze antagonistische tegenstelling een niet-antagonistische tegenstelling; en ze zal verdwijnen wanneer de communistische maatschappij werkelijkheid is geworden.

Lenin heeft gezegd: "Antagonisme en tegenstelling zijn volkomen verschillend. Onder het socialisme verdwijnt het antagonisme, maar de tegenstelling blijft bestaan."[26] Dat wil zeggen dat antagonisme slechts een vorm van strijd is binnen de tegenstelling, maar niet de algemene vorm ervan, we kunnen de formule niet overal op toepassen.

VII. BESLUIT

Nu nog enkele opmerkingen als samenvatting.

De wet van de tegenstelling in de dingen, dat wil zeggen de wet van de eenheid van tegendelen, is de fundamentele wet van de natuur en de maatschappij en daarom ook de fundamentele wet van het denken. Ze is het tegendeel van de metafysische wereldbeschouwing. Ze betekent een grote revolutie in de geschiedenis van de menselijke kennis.

Volgens het standpunt van het dialectisch materialisme bestaat de tegenstelling in alle processen van objectieve dingen en subjectieve gedachten en loopt van het begin tot het eind door alle processen heen — dit is de algemeenheid en de absoluutheid van de tegenstelling. Tegengestelde dingen en hun aspecten hebben respectievelijk hun specifieke kenmerken — dit is de bijzon-

derheid en de betrekkelijkheid van de tegenstelling. Tegengestelde dingen worden overeenkomstig bepaalde voorwaarden gekenmerkt door identiteit, en kunnen daarom samen bestaan in een eenheid en zich elk in hun tegendeel omvormen — dit is weer de bijzonderheid en de betrekkelijkheid van de tegenstelling. Maar de strijd binnen de tegenstelling duurt zonder ophouden voort; hij bestaat zowel wanneer de tegendelen samen bestaan als wanneer ze in elkaar overgaan, en de strijd openbaart zich in het bijzonder in het laatste geval—dit is opnieuw de algemeenheid en de absoluutheid van de tegenstelling.

Bij het bestuderen van de bijzonderheid en de betrekkelijkheid van de tegenstelling, moeten we het onderscheid tussen wat het voornaamste is en wat niet het voornaamste is, in het oog houden, zowel in de tegenstellingen als in de tegengestelde aspecten; bij het bestuderen van de algemeenheid van, en de strijd binnen de tegenstelling moeten we aandacht schenken aan het onderscheid tussen de verschillende vormen van strijd; anders zullen we fouten begaan.

Als we na de studie werkelijk de essentiële punten, die boven zijn genoemd, hebben begrepen, zullen we in staat zijn de dogmatische denkbeelden te vernietigen, die tegen de grondbeginselen van het marxisme-leninisme ingaan en die schadelijk zijn voor onze revolutionaire zaak, en we stellen ook onze ervaren kameraden in staat hun ervaringen te systematiseren, teneinde tot zekere beginselen te komen en om te vermijden, dat de fouten van het empirisme herhaald worden.

Dit waren een paar eenvoudige conclusies, waartoe we zijn gekomen bij het bestuderen van de wet van de tegenstelling.

VERKLARENDE AANTEKENINGEN

1) W. I. Lenin, *Filosofische Aantekeningen;* ook geciteerd in *Geschiedenis van de Communistische Partij van de Sowjet Unie (b), Korte Leergang,* Amsterdam 1950, blz. 130.

2) W. I. Lenin heeft gezegd in zijn "Bijdrage tot het Vraagstuk van de Dialectiek": "Het splitsen van het één-zijnde en de kennis van zijn tegenstrijdige bestanddelen (zie het citaat uit Philon over Heraclitus in het begin van het IIIe deel "Over de Kennis" van de *Heraclitus* van Lassalle) is het *wezen* (een van de "essentiële kanten", een van de fundamentele, zo niet hèt fundamentele kenmerk of de fundamentele trek) van de dialectiek. . . ." (in *Marx-Engels Marxisme,* Moskou z.j. (1958), Ned. vert., blz. 356). Hij zei ook in zijn *Filosofische Aantekeningen*: "De dialectiek kan samengevat worden als een theorie van de eenheid van tegendelen. Door dat te doen wordt de kern van de dialectiek geraakt, maar dit behoeft uitleg en ontwikkeling."

3) W. I. Lenin, "Bijdrage tot het Vraagstuk van de Dialectiek", in *Marx-Engels Marxisme,* Moskou z.j. (1958), Ned. vert., blz. 357.

4) Een opmerking van Toeng Tsjoeng-sjoe (179-104 v. Chr.), een bekende volgeling van de Confuciaanse school in de Han-dynastie (206 v. Chr.-220 n. Chr.).

5) Friedrich Engels, *Anti-Dühring,* Moskou z.j. (1957), Ned. vert., blz. 157.

6) W. I. Lenin, "Bijdrage tot het Vraagstuk van de Dialectiek", in *Marx-Engels Marxisme,* Moskou z.j. (1958), Ned. vert., blz. 356. 356/357.

7) Friedrich Engels, *Anti-Dühring,* Moskou z.j. (1957), Ned. vert., blz. 157/158.

8) W. I. Lenin, "Bijdrage tot het Vraagstuk van de Dialectiek", in *Marx-Engels Marxisme,* Moskou z.j. (1958), Ned. vert., blz. 356.

9) W. I. Lenin, "Bijdrage tot het Vraagstuk van de Dialectiek", in *Marx-Engels Marxisme*, Moskou z.j. (1958), Ned. vert., blz. 358.

10) W. I. Lenin zei in zijn kritiek op de Hongaarse communist Bela Kun in zijn *Communisme*, dat hij "het meest wezenlijke van het marxisme, de levende ziel van het marxisme, opgeeft: de concrete analyse van de concrete omstandigheden."

11) De voorgeschreven vorm van een verhandeling bij vergelijkende examens in het feodale China van de 15e tot de 19e eeuw. Ze bestaat uit acht delen. De eerste vier delen dienen slechts als inleiding en zijn betrekkelijk kort, terwijl de tweede vier delen de hoofdinhoud van de verhandeling uitmaken, waarin het onderwerp wordt ontwikkeld. Ze wordt "achtbenige verhandeling" genoemd, omdat elk van de tweede vier delen twee paragrafen bevat, die tegengestelde "ledematen" vormen. Kameraad Mao Tse-toeng gebruikt haar bij vele gelegenheden om het dogmatisme te hekelen, door de nadruk te leggen op het stereotype, formalistische en dogmatische karakter ervan.

12) Soen Woe Tse (Soen Tse) of Soen Woe, een beroemde Chinese militaire geleerde in de vijfde eeuw vóór onze jaartelling.

13) Wei Tsjeng (580-643) was een staatsman en een geschiedkundige in de vroege periode van de Tang-dynastie (618-907).

14) Een beroemde roman over een boerenopstand tijdens de Soeng-dynastie (960-1279), geschreven in de 14e eeuw.

15) W. I. Lenin, *Opnieuw over de Vakverenigingen, de Huidige Situatie en de Fouten van Trotski en Boecharin.*

16) W. I. Lenin, *Wat te Doen?*, in "Keuze uit zijn Werken", deel I, Amsterdam 1949, blz. 54.

17) W. I. Lenin, *Filosofische Aantekeningen.*

18) Het *Boek van Bergen en Zeeën* werd geschreven in het Tijdvak van de Oorlogvoerende Staten (403-221 v. Chr.). In een van de legenden wordt Koeafoe beschreven als een bovenmenselijk wezen dat een wedloop houdt met de zon. Hij wint de wedstrijd en maakt een tocht in de zon, maar sterft tenslotte van dorst.

19) Ji is een van de legendarische helden van het oude China, vooral beroemd om zijn boogschutterskunst. Volgens een legende in *Hoeai Nan Tse*, samengesteld in de 2e eeuw v. Chr., stonden er ten tijde van Keizer Jao tien zonnen aan de hemel. Wegens de schade, die de zonnen aan de plantengroei aanrichtten, gaf Jao aan Ji de opdracht, er op te schieten. In een andere legende, die door Wang Ji weergegeven wordt (2e eeuw n. Chr.) wordt verteld dat de boogschutter negen van de tien zonnen had neergeschoten.

20) De *Pelgrimstocht naar het Westen* is een mythologische roman, geschreven in de 16e eeuw. Soen Woe-koeng, de held van de roman, is een aap die de geheimzinnige macht heeft om zich in 72 vormen te veranderen, zoals vogels, dieren, planten en stenen.

21) De *Vreemde Vertellingen uit het Zorgeloze Atelier* is een verzameling korte vertellingen, samengesteld door Poe Soeng-ling in de 17e eeuw. Ze bevat 431 verhalen, verzameld uit de folklore.

22) Karl Marx, *Een Bijdrage tot de Kritiek van de Politieke Economie.*

23) W. I. Lenin, "Bijdrage tot het Vraagstuk van de Dialectiek", in *Marx-Engels Marxisme*, Moskou z.j. (1958), Ned. vert., blz. 357.

24) Het citaat verscheen het eerst in de *Geschiedenis van de Vroege Han-dynastie*, geschreven door Pan Koe, een beroemd geschiedkundige in de eerste eeuw van onze jaartelling, en is sindsdien een volksuitdrukking geworden.

25) W. I. Lenin, "Bijdrage tot het Vraagstuk van de Dialectiek", in *Marx-Engels Marxisme*, Moskou z.j. (1958), Ned. vert., blz. 358.

26) W. I. Lenin, *Kritische Aantekeningen bij Boecharin's "Economie van de Overgangsperiode"*.

19) Ji is een van de legendarische helden van het oude China, vooral beroemd om zijn boogschutterstalent. Volgens een legende in *Hoeai Nan Tse*, samengesteld in de 2e eeuw v. Chr., stonden er ten tijde van Keizer Jao tien zonnen aan de hemel. Wegens de schade, die de zonnen aan de plantengroei aanrichtten, gaf Jao aan Ji de opdracht, er op te schieten. In een andere legende die door Wang Ji werd gegeven (2e eeuw n. Chr.) wordt verteld dat de boogschutter negen van de tien zonnen had neergeschoten.

20) *De Pelgrimstocht naar het Westen* is een mythologische roman, geschreven in de 16e eeuw. Soen Wee-kong, de held van de roman, is een aap die de geheimzinnige macht heeft om zich in 72 vormen te veranderen, zoals vogels, dieren, planten en stenen.

21) *De Vreemde Vertellingen uit het Korenloze Atelier* is een verzameling korte vertellingen, samengesteld door Poe Soeng-ling in de 17e eeuw. Ze bevat 431 verhalen, verzameld uit de folklore.

22) Karl Marx, *Een Bijdrage tot de Kritiek van de Politieke Economie*.

23) W. I. Lenin, "Bijdrage tot het Vraagstuk van de Dialectiek", in *Marx-Engels Marxisme*, Moskou e.j. (1955, Ned. vert.), blz. 297.

24) Het manuscript van het werk in de *Geschiedenis van de Vroege Han-dynastie*, geschreven door Pan Koe, een beroemd geschiedkundige in de eerste eeuw van onze jaartelling, en is sindsdien een volksuitdrukking geworden.

25) W. I. Lenin, "Bijdrage tot het Vraagstuk van de Dialectiek", in *Marx-Engels Marxisme*, Moskou e.j. (1955, Ned. vert.), blz. 298.

26) W. I. Lenin, *Kritische Aantekeningen bij Boecharin's "Economie van de Overgangsperiode"*.

19) Ji is een van de legendarische keizers van het oude China, vooral beroemd om zijn boogschutterskunst. Volgens een legende in Huai Nan Tzu, samengesteld in de 2e eeuw v. Chr., stonden er ten tijde van Keizer Jao tien zonnen aan de hemel. Wegens de schade, die de zonnen aan de plantengroei aanrichtten, gaf Jao aan Ji de opdracht, er op te schieten. In een andere legende, die door Wang Ji weergegeven wordt (2e eeuw n. Chr.) wordt verteld dat de boogschutter negen van de tien zonnen had neergeschoten.

20) De Pelgrimstocht naar het Westen is een mythologische roman, geschreven in de 16e eeuw. Sun Wu-k'ung, de held van de roman, is een aap die de geheimzinnige macht heeft om zich in 72 vormen te veranderen, zoals vogels, dieren, planten en stenen.

21) De Vreemde Vertellingen uit het Zorgeloze Atelier is een verzameling korte vertellingen, samengesteld door Pou Song-ling in de 17e eeuw. Ze bevat 431 verhalen, verzameld uit de folklore.

22) Karl Marx, Een Bijdrage tot de Kritiek van de Politieke Economie.

23) W. I. Lenin, "Bijdrage tot het Vraagstuk van de Dialectiek", in Marx-Engels Marxisme, Moskou z.j. (1958), Ned. vert., blz. 257.

24) Het Chinese woord voor het werk in de Geschiedenis van de Vroege Han-dynastie, geschreven door Pan Ku, een beroemd geschiedkundige in de eerste eeuw van onze jaartelling, en is eindelijk een volksuitdrukking geworden.

25) W. I. Lenin, "Bijdrage tot het Vraagstuk van de Dialectiek", in Marx-Engels Marxisme, Moskou z.j. (1958), Ned. vert., blz. 258.

26) W. I. Lenin, Kritische Aantekeningen bij Boecharin's "Economie van de Overgangsperiode".